

Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Νομική Σχολή

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Διπλωματική εργασία

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΝΕΟΦΥΩΝ (STARTUP) ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ινέσα Κάσο

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παναγιωτίδης

2024

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Startups ή νεοφυείς επιχειρήσεις	5
Ορισμός	5
Στάδια ανάπτυξης των startup	7
Startup Οικοσύστημα	9
Ορισμός	9
Δομικά στοιχεία του οικοσυστήματος	11
Επιχειρηματικές προθερμοκοιτίδες (pre-incubators)	11
Θερμοκοιτίδες (incubators)	11
Επιχειρηματικοί επιταχυντές (accelerators)	12
Οργανισμοί που προωθούν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία	13
Ακαδημαϊκά ιδρύματα	13
Κέντρα καινοτομίας	14
Κυβερνήσεις και φορείς χάραξης πολιτικής	15
Μορφές Χρηματοδότησης	15
Επιχειρηματικοί ή επενδυτικοί άγγελοι	15
Κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (Venture Capital / Risk Capital)	16
Συμμετοχική χρηματοδότηση (Crowdfunding)	17
Οικογένεια, Φίλοι, Αφελείς (3F) και bootstrapping	18
Τραπεζικό δάνειο	18
Ευρωπαϊκό οικοσύστημα startup επιχειρήσεων	19
Ευκαιρίες ανάπτυξης των startups στην Ευρωπαϊκή αγορά	21
European Innovation Council Accelerator (EIC)	23
Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ώθηση στις νεοφυείς επιχειρήσεις στην Ευρώπη (Europe Startup initiative) ”	23
Horizon 2020	25
Declaration on the EU Startup Nations Standard of Excellence	27
COSME	27
European Tech Champions Initiative (ETCI)	28
Μελέτη Χωρών Ευρώπης	29
Ηνωμένο Βασίλειο - Λονδίνο	30
Υποστήριξη και χρηματοδότηση των startups	32

Επιταχυντές και θερμοκοιτίδες	33
Προκλήσεις	34
Γερμανία-Βερολίνο	36
Υποστήριξη και χρηματοδότηση των startups	38
Επιταχυντές και θερμοκοιτίδες	40
Γαλλία-Παρίσι.....	41
Υποστήριξη και χρηματοδότηση των startups	43
Επιταχυντές και θερμοκοιτίδες	45
Προκλήσεις	45
Διαφορές οικοσυστήματος ΗΠΑ- ΕΥΡΩΠΗ	46
Επίλογος.....	50
Βιβλιογραφία.....	51

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζει μια εκτενή μελέτη σχετικά με τις νεοφυείς (startup) επιχειρήσεις, με έμφαση το Ευρωπαϊκό startup οικοσύστημα. Σε πρώτο στάδιο, αναλύεται η έννοια των νεοφυών επιχειρήσεων, τα στάδια ανάπτυξης, τα δομικά στοιχεία του startup οικοσυστήματος και οι μορφές χρηματοδότησης. Στη συνέχεια, αναφέρονται πρωτοβουλίες που προάγουν την επιχειρηματική δραστηριότητα και την καινοτομία στην Ευρώπη. Επιπλέον, αναλύει τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι startups στην Ευρώπη, εστιάζοντας σε περιπτώσεις όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Γαλλία. Τέλος, αναδεικνύει τις διαφορές ανάμεσα στο οικοσύστημα των startups στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη.

Λέξεις – κλειδιά: Νεοφυείς Επιχειρήσεις, startups, καινοτομία, επιχειρηματικότητα, startup οικοσύστημα, Ευρωπαϊκό οικοσύστημα, θερμοκοιτίδες, επιταχυντές, χρηματοδότηση.

Startups ή νεοφυείς επιχειρήσεις

Τον τελευταίο καιρό, παρατηρείται αυξανόμενη χρήση του όρου "νεοφυής επιχείρηση" ή "startup" για να περιγράψει οποιαδήποτε νέα επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο όρος "startup" αποτελεί λέξη-κλειδί στις σύγχρονες πολιτικές και στο δημόσιο διάλογο. Η προώθηση της επιχειρηματικότητας μέσω των startups, αντιπροσωπεύει μια πολιτική δράση στην οποία αποδίδεται υψηλή προτεραιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Κάθε έτος, ένα εντυπωσιακό πλήθος 100 εκατομμυρίων startups ξεκινούν τη λειτουργία τους σε παγκόσμια κλίμακα¹, επιφέροντας σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία των χωρών όπου δραστηριοποιούνται. Είναι σημαντικό, ωστόσο, να σημειωθεί πως κάθε νέα επιχείρηση δεν θεωρείται αυτόματα startup.

Ορισμός

Καθώς οι απόψεις δίστανται, δεν υπάρχει κάποιος ενιαίος και κοινός αποδεκτός όρος για τις νεοφυείς ή startup επιχειρήσεις. Κρίνεται, λοιπόν, σκόπιμο να παρατεθούν μερικοί από τους σημαντικότερους και επικρατέστερους ορισμούς.

Σύμφωνα με το EU Startup Monitor, για να θεωρηθεί μια επιχείρηση, startup επιχείρηση, πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια. Συγκεκριμένα, η εταιρεία θα πρέπει να έχει ιδρυθεί τα τελευταία 10 χρόνια. Θα πρέπει να προσφέρει κάποιο καινοτόμο προϊόν και/ή υπηρεσία και/ή επιχειρηματικό μοντέλο. Η επιχείρηση πρέπει να έχει ως στόχο την κλιμάκωση, την πρόθεση δηλαδή να αυξήσει τον αριθμό των εργαζομένων και/ή τον τζίρο και/ή τις αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται.²

Σύμφωνα με τον γνωστό επιχειρηματία της Silicon Valley, Steve Blank, startup νοείται ως "ένας οργανισμός ή επιχείρηση που δημιουργείται για να αναζητήσει και να αναπτύξει ένα επαναλαμβανόμενο και κλιμακούμενο επιχειρηματικό μοντέλο."³

---

¹ Mason, M.K. Worldwide business start-ups, Worldwide Business Start-Ups - Global Entrepreneurship Monitor, GEM, ownership, SBA, international, developing countries. Available at: <https://www.moyak.com/papers/business-startups-entrepreneurs.html> (Accessed: 08 January 2024).

² Bormans, J. et al. EUROPEAN STARTUP MONITOR 2019/2020. tech. European Startup Monitor, pp. 1–38. Available at:

https://www.europeanstartupmonitor2019.eu/EuropeanStartupMonitor2019_2020_21_02_2020-1.pdf

³ Kollmann, T.; Stöckmann, C.; Linstaedt, Jana et al. (2015) "European Startup Monitor" (EMS), German Startups Association. Available at:

https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/03/esm_final_WEB.pdf. (Accessed: 02 January 2024).

Ο Neil Blumenthal, συνιδρυτής και co-CEO της Warby Parker, δήλωσε το 2013: "Μια startup είναι μια εταιρεία που εργάζεται για να λύσει ένα πρόβλημα του οποίου η λύση δεν είναι προφανής και ο επιτυχία δεν είναι εγγυημένη."

Ο συνιδρυτής του συστήματος πληρωμών PayPal, Peter Thiel, πιστεύει ότι μια startup επιχείρηση προσφέρει ένα μοναδικό προϊόν που δίνει στην εταιρεία ένα μονοπωλιακό καθεστώς στην αγορά. Ορίζει τις startups ως δημιουργούς κάθετης καινοτομίας και όχι οριζόντιας καινοτομίας. Η κάθετη καινοτομία αναφέρεται σε νέα τεχνολογία που δεν έχει προηγουμένως δημιουργηθεί. Αντίθετα, η οριζόντια καινοτομία, γνωστή και ως παγκοσμιοποίηση, στοχεύει στο να φέρνει υπάρχουσα τεχνολογία σε περιοχές που δεν τη διαθέτουν. Κατά τη γνώμη του, το χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας νεοφυούς επιχείρησης είναι η ταχεία ανάπτυξη και επέκταση σε νέες αγορές.⁴

Ο Eric Ries, συγγραφέας του "The Lean Startup", δηλώνει ότι "μια startup επιχείρηση είναι μια ανθρώπινη οργάνωση σχεδιασμένη για την παροχή ενός νέου προϊόντος ή υπηρεσίας υπό συνθήκες υψηλής αβεβαιότητας". Οι startups δημιουργούν προϊόντα που εξυπηρετούν ένα συγκεκριμένο κοινό με τρόπους που διαφέρουν από τα ήδη υπάρχοντα. Αυτό καθιστά τις startups απρόβλεπτες, καθώς ένα νέο προϊόν ενδέχεται να μην αποκτήσει την επιθυμητή ανταπόκριση στο κοινό που απευθύνεται και μπορεί να απαιτεί συνεχείς προσαρμογές προτού επιτύχει.⁵⁶

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της εκτεταμένης εξάπλωσης της ψηφιακής τεχνολογίας, παρατηρείται πως η πλειονότητα των startup επικεντρώνεται στον τομέα της τεχνολογίας, η αποκαλούμενες tech-startups. Μια tech-startup χρησιμοποιεί νέες τεχνολογίες για να φέρει προϊόντα ή υπηρεσίες στην αγορά για την επίλυση ενός προβλήματος. Οι startups και ιδίως οι tech-startups, αποτελούν σημαντικές πηγές προώθησης της καινοτομίας, συντελούν δε στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και προσφέρουν ευκαιρίες απασχόλησης. Το Facebook, η Airbnb, η SpaceX και το Uber είναι παραδείγματα μερικών από τις πιο δημοφιλείς και επιτυχημένες tech-startups, που πλέον έχουν εξελιχθεί σε ώριμες εταιρείες.

Επί του παρόντος, ο όρος "startup" χρησιμοποιείται συχνά όταν αναφερόμαστε σε επιχειρήσεις της ψηφιακής οικονομίας, καθώς αποτελούν τον κυρίαρχο τύπο startup επιχειρήσεων. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλοι κλάδοι στους οποίους αναπτύσσονται δυναμικά οι startups, όπως η ιατρική τεχνολογία ή ο κλάδος της εκπαίδευσης.

---

⁴ Lee, T. (2015) What is a startup?, Tech in Asia - connecting Asia's startup ecosystem. Available at: <https://www.techinasia.com/what-is-startup-definition> (Accessed: 08 January 2024).

⁵ Ibid

⁶ Ries, E. (2011) The lean startup. Available at: <https://ia800509.us.archive.org/7/items/TheLeanStartupErickRies/The%20Lean%20Startup%20-%20Erick%20Ries.pdf> (Accessed: 7 January 2024).

Οι startup επιχειρήσεις συχνά συγχέονται με τις μικρές επιχειρήσεις, επίσης γνωστές ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Ωστόσο, διαφέρουν μεταξύ τους. Οι ΜΜΕ συνήθως παράγουν έσοδα στα αρχικά στάδια έναρξης της εμπορικής τους δραστηριότητας και ακολουθούν έναν δρόμο αργής και σταθερής ανάπτυξης. Στον αντίποδα, οι startups τείνουν να συγκεντρώνουν μεγάλα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου στα πρώτα στάδια της ύπαρξής τους και μπορεί να περάσουν από πολλές φάσεις χρηματοδότησης και επενδύσεων. Το επιχειρηματικό τους σχέδιο μπορεί να περιλαμβάνει έναν προϋπολογισμό που δεν αποσκοπεί να είναι κερδοφόρος τα πρώτα χρόνια. Αντίθετα επικεντρώνονται είτε στην απόκτηση μεριδίου αγοράς, είτε στη νέας δημιουργία μιας νέας αγοράς. Οι επιτυχημένες startups καταφέρνουν να επεκταθούν γρήγορα και να αυξήσουν τα έσοδα τους.⁷

Στάδια ανάπτυξης των startup

Ο κύκλος ζωής των startups αποτελείται από αρκετά στάδια, τα οποία μας επιτρέπουν να προσδιορίσουμε τουλάχιστον τρεις κατηγορίες, δηλαδή, τις standup, τις startup και τις scaleup. Επιπλέον, υπάρχει μια ξεχωριστή κατηγορία, αυτή του μονόκερου (unicorn), που πρόκειται για startups με συνολικά έσοδα που υπερβαίνουν το 1 δισεκατομμύριο ευρώ.⁸

➤ Χρηματοδότηση Pre-Seed και Seed (Πριν τη Σπορά και Σπορά)

Σε αυτό το στάδιο συνήθως οι επενδυτές δεν απαιτούν αντάλλαγμα σε μετοχικό κεφάλαιο και η επιχείρηση δεν παράγει ακόμη έσοδα. Συχνά δεν υπάρχει ακόμη νομική μορφή. Στην καλύτερη περίπτωση, έχει δημιουργηθεί ένα πρωτότυπο, έχει δημιουργηθεί η ομάδα, έχει εκπονηθεί το επιχειρηματικό σχέδιο και έχουν αποσαφηνιστεί νομικά και χρηματοδοτικά ζητήματα. Αυτό το στάδιο μπορεί να διαρκέσει για μεγάλο σχετικά χρονικό διάστημα, ανάλογα πάντα από τη φύση της startup, τα απαιτούμενα κεφάλαια αλλά και την ανάπτυξη του επιχειρηματικού μοντέλου.

➤ Startup Stage

Μέχρι αυτό το σημείο, οι περισσότερες φιλόδοξες startup επιχειρήσεις αποτυγχάνουν σε ποσοστό έως και 80-90%. Η επιχείρηση είναι έτοιμη να ολοκληρώσει ένα προϊόν ή

---

⁷ Shah, R. (2019) 'Difference Between Startup and Small Business', *Special Issue on Startup and Innovation February-2019*, 2(1), pp. 251 – 254. Available at:

[https://www.gapinterdisciplinarity.org/res/articles/\(251-254\).pdf](https://www.gapinterdisciplinarity.org/res/articles/(251-254).pdf)

⁸ Skawińska, E., Zalewski, R.I., (2020) 'Success factors of startups in the EU-a comparative study', *Sustainability*, 12(19). Available at: doi:10.3390/su12198200

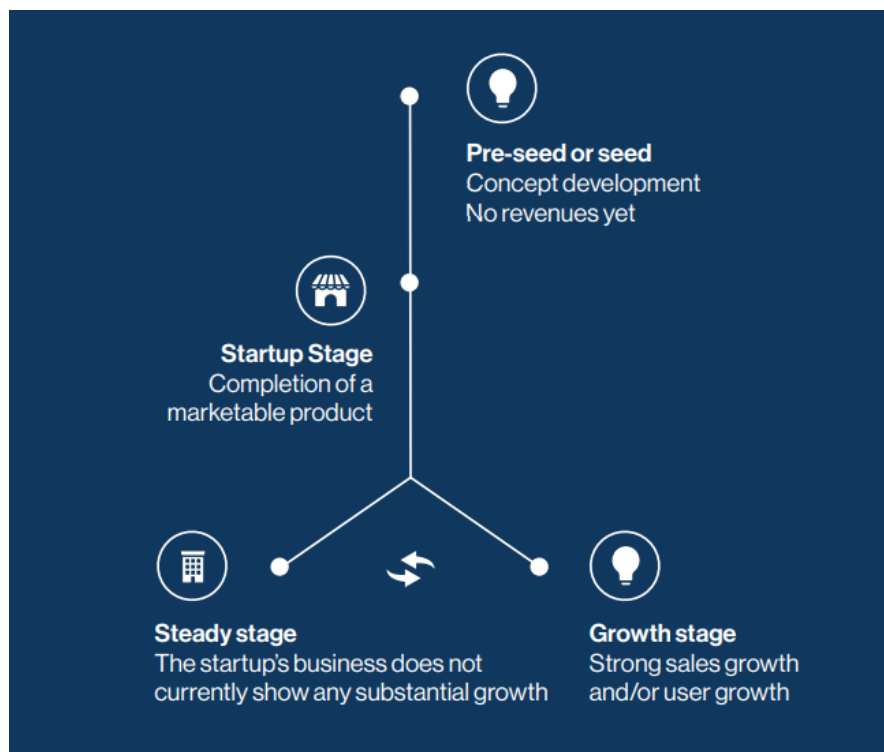
μα υπηρεσία που μπορεί να προσφέρει στην αγορά. Επιπλέον, έχει ήδη αρχίσει να παράγει τα πρώτα της έσοδα ή να δημιουργεί πρόσθετη αξία για τον πελάτη της.

➤ Στάδιο Ανάπτυξης (Growth stage ή Scaleup)

Η επιχείρηση έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα εμπορεύσιμο προϊόν και επιτυγχάνει υψηλή αύξηση των πωλήσεων/της αξίας των πελατών. Σε αυτό το στάδιο, οι εταιρείες έχουν αρχίσει να αποκαλούνται ως "scaleups" προκειμένου να τις διακρίνουν από τις startups.

➤ Steady Stage (Σταθερό στάδιο)

Η επιχείρηση δεν δημιουργεί σημαντική αύξηση πωλήσεων/αξίας πελατών.

Εικόνα 1 Πηγή: https://www.europeanstartupmonitor2019.eu/EuropeanStartupMonitor2019_2020_21_02_2020-1.pdf

Οι startup επιχειρήσεις έχουν άμεσο αντίκτυπο στην παραγωγή και την απασχόληση, καθώς και στη συνεισφορά τους στην εσωτερική μετανάστευση και την αύξηση της περιφερειακής παραγωγικότητας. Επιπλέον, οι startup επιχειρήσεις ωθούν τις υφιστάμενες εταιρείες να είναι πιο αποδοτικές και να αυξάνουν τον ανταγωνισμό και την καινοτομία στην αγορά. Ως εκ τούτου, η προώθηση της ανάπτυξης και της επιτυχίας τους από τις κυβερνήσεις είναι ουσιώδους σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη.

Startup Οικοσύστημα

Ορισμός

Τα startup οικοσυστήματα είναι δημιουργικοί χώροι που προωθούν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, και πρωταρχικός στόχος είναι η συνεχής δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων.

Ένα startup οικοσύστημα, το οποίο συχνά αποκαλείται και ως επιχειρηματικό οικοσύστημα⁹, αποτελείται από παράγοντες που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους, για την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος. Πρόκειται για ένα "σύνολο επιμέρους στοιχείων όπως η ηγεσία, η κουλτούρα, το χρηματοοικονομικό και ανθρώπινο κεφάλαιο, τα οποία διασυνδέονται με πολύπλοκο τρόπο". Το εν λόγω πλαίσιο, το οποίο αποκαλείται "οικοσύστημα", επινοήθηκε για πρώτη φορά από τον James Moore, ο οποίος υποστήριξε ότι "οι επιτυχημένες επιχειρήσεις δεν μπορούν να αναπτυχθούν στο κενό, γεγονός που καθιστά αναγκαία την προσέλκυση πόρων όλων των τύπων, όπως κεφάλαια, εταίρους, πελάτες και προμηθευτές για τη δημιουργία συνεργατικών δικτύων, όπου οι επιχειρήσεις μπορούν να εργαστούν από κοινού και ανταγωνιστικά, για να υποστηρίξουν νέα προϊόντα, να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των πελατών, προωθώντας την καινοτομία στο κλάδο".¹⁰

Σκοπός για οποιοδήποτε οικοσύστημα startup είναι να αναπτύξει ένα αυτοσυντηρούμενο δίκτυο ταλέντων και πόρων που επιδιώκουν να επιλύσουν προβλήματα που επηρεάζουν την ευρύτερη κοινότητα. Οι επιχειρήσεις στα πρώιμα στάδια έχουν ως στόχο να εξερευνήσουν την αντιστοιχία αγοράς-προϊόντος υπό συνθήκες υψηλής αβεβαιότητας. Αντιθέτως, οι επιχειρήσεις σε πιο προχωρημένα στάδια έχουν ως στόχο να εντοπίσουν κυκλικά και επεκτάσιμα μοντέλα επιχειρηματικής δραστηριότητας, προτού μετατραπούν σε μεγάλες εταιρίες σχεδιασμένες για να λειτουργούν υπό συνθήκες υψηλής βεβαιότητας.

Η ανάγκη ύπαρξης των startup οικοσυστημάτων δεν περιορίζεται μόνο στην επιβίωση των νεοσύστατων επιχειρήσεων, αλλά περιλαμβάνει επίσης την ανάπτυξη, την ομαλή λειτουργία και την επιτυχή προβολή τους. Σε αυτήν την εποχή της παγκοσμιοποίησης, η αναγνώριση όχι μόνο από τοπικούς, αλλά και από παγκόσμιους καταναλωτές βοηθά τις

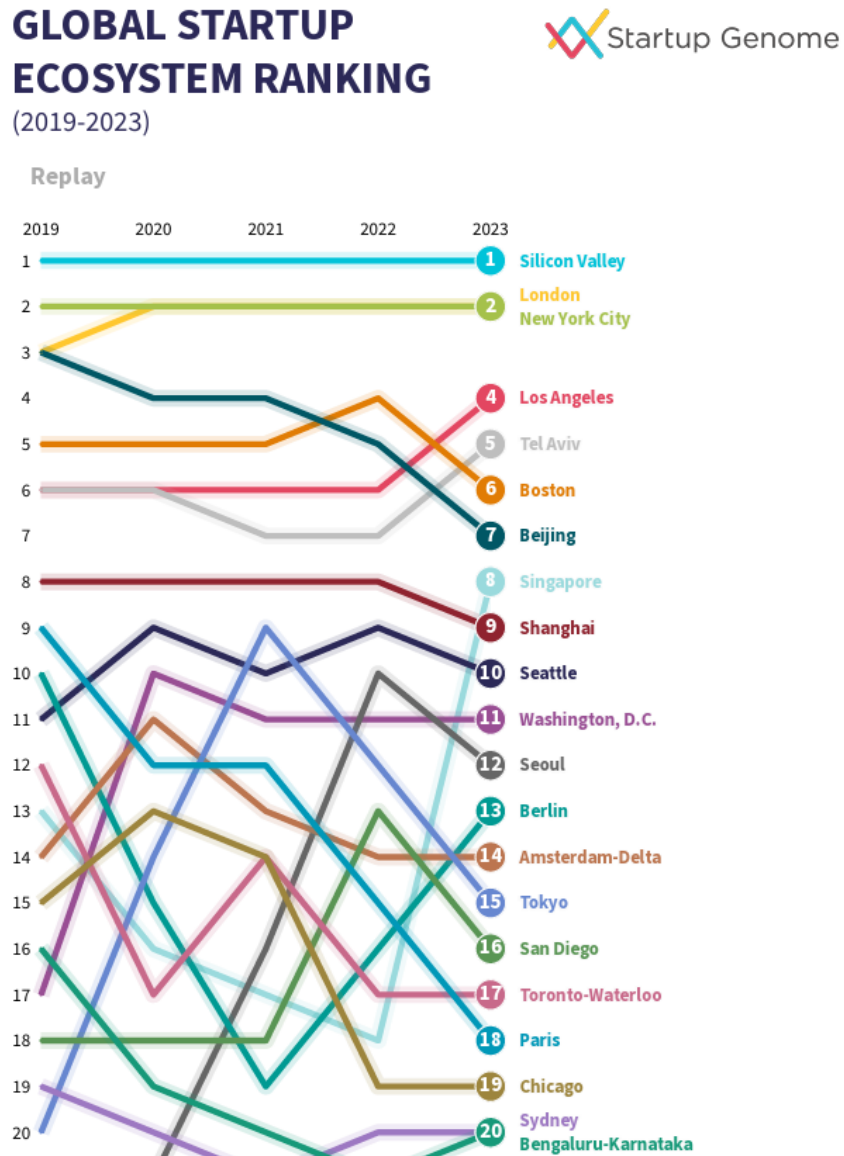
---

⁹ Mason, C., & Brown, R. (2014) *Entrepreneurial ecosystems and growth oriented entrepreneurship*. Available at: <https://www.oecd.org/cfe/leed/Entrepreneurial-ecosystems.pdf> (Accessed: 8 January 2024).

¹⁰ Moore, J.F., (1993) 'Predators and prey: a new ecology of competition', *Harvard Business Review*, 71 (3), pp. 75–86. Available at: https://www.researchgate.net/publication/13172133_Predators_and_Prey_A_New_Ecology_of_Competition (Accessed: 11 January 2024).

startup επιχειρήσεις να διευρύνουν την παρουσία τους στην αγορά. Οι ξένοι επενδυτές αξιολογούν όχι μόνο την επιχείρηση αλλά και το οικοσύστημα στο οποίο λειτουργεί εν λόγω επιχείρηση.

Στο σχήμα 1 παρουσιάζονται τα κορυφαία οικοσυστήματα startup επιχειρήσεων και η σειρά κατάταξής τους.

Εικόνα 2, Πηγή: <https://startupgenome.com/report/qser2023>

Γενικά, ένα startup οικοσύστημα περιλαμβάνει διάφορα εμπλεκόμενα μέρη, όπως ακαδημαϊκά ιδρύματα, επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων κινδύνου, επενδυτικοί άγγελοι, κέντρα καινοτομίας, επιχειρηματικοί επιταχυντές (business accelerators), προθερμοκοιτίδες, θερμοκοιτίδες, μέντορες, συλλογική χρηματοδότηση (crowdfunding), νομικές, οικονομικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, startup διαγωνισμοί, σεμινάρια, εκδηλώσεις, χωρίς η προαναφερθείσα απαρίθμηση να είναι εξαντλητική.¹¹

Δομικά στοιχεία του οικοσυστήματος

Επιχειρηματικές προθερμοκοιτίδες (pre-incubators)

Οι προθερμοκοιτίδες περιλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες δραστηριότητες για την υποστήριξη των επιχειρήσεων που βρίσκονται ακόμη σε "εμβρυικό" στάδιο και δεν έχουν αναπτύξει πλήρως την επιχειρηματική τους ιδέα. Οι προθερμοκοιτίδες ορίζονται ως περιβάλλον μειωμένου κινδύνου όπου οι επιχειρηματικές ιδέες μπορούν να δοκιμαστούν για τη βιωσιμότητά τους στην αγορά, πριν προχωρήσουν στις θερμοκοιτίδες. Χρησιμεύουν ως πάροχοι λύσεων για τους δυνητικούς επιχειρηματίες, αντιμετωπίζοντας ζητήματα όπως ο οικονομικός κίνδυνος, η έλλειψη επιχειρηματικών δεξιοτήτων, οι άγνωστες προοπτικές εξέλιξης του νέου προϊόντος ή υπηρεσίας στην αγορά, η έλλειψη κεφαλαίων και η άγνοια της αξίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Παρέχουν υπηρεσίες όπως, εγκαταστάσεις γραφείων, υποστήριξη δημιουργίας επιχειρηματικού πλάνου (business plan), καθοδήγηση (mentoring) από άτομα έμπειρα, οικονομική συμβουλευτική κ.α. Μέσω αυτής της διαδικασίας, αξιολογείται η βιωσιμότητα της επιχειρηματικής ιδέας, περιορίζοντας το ρίσκο που διατρέχει η δημιουργία μιας νέας επιχείρησης.¹² Σε αυτό το πρώιμο στάδιο, οι επιχειρήσεις δεν έχουν ακόμη καταρτίσει το επιχειρηματικό τους σχέδιο, δεν έχουν αναπτύξει πρότυπο και δεν έχουν δημιουργήσει επιχειρησιακή ομάδα. Συνεπώς, δεν βρίσκονται σε θέση να λάβουν επενδύσεις ή να εισέλθουν στην αγορά.

Θερμοκοιτίδες (incubators)

---

¹¹ Zinonos, Z. (2022) The Startup ecosystem in Cyprus: Success stories of SSEs. Available at: https://www.join2share.eu/getInformed/The_Startup_ecosystem_in_Cyprus_Success_stories_of_SSEs.pdf (Accessed: 15 January 2024).

¹² The Pre-Incubator: A Longitudinal Study of 10 Years of University Pre-Incubation in Wales. Available at: https://www.researchgate.net/publication/258183857_The_Pre-Incubator_A_Longitudinal_Study_of_10_Years_of_University_Pre-Incubation_in_Wales (Accessed: 20 January 2024).

Οι θερμοκοιτίδες είναι τυποποιημένοι χώροι που παρέχουν υποστήριξη σε startup εταιρείες που έχουν ήδη συσταθεί και διανύουν τα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους. Παρόμοια με τις προθερμοκοιτίδες, βοηθούν τους επιχειρηματίες τους να επιλύσουν διαφόρων ειδών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά τα πρώτα κρίσιμα χρόνια της λειτουργίας τους. Συνήθως, η διαδικασία αυτή διαρκεί μερικά χρόνια μετά τη δημιουργία της νέας επιχείρησης. Στο αυτό το χρονικό διάστημα, γίνεται σαφές αν η νεοφυής επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να επιτύχει, να αναπτυχθεί και να εξελιχθεί σε μια ώριμη startup. Οι θερμοκοιτίδες παρέχουν συνήθως καθοδήγηση και συμβουλές προσαρμοσμένες στις ανάγκες των startup. Ακόμη παρέχουν τις αναγκαίες εγκαταστάσεις, υποδομές, τεχνολογική υποστήριξη, εξοπλισμό και τέλος βοήθεια στην εξεύρεση τρόπων χρηματοδότησης. Μέσω αυτής της διαδικασίας οι επιχειρηματίες μαθαίνουν να στήνουν, να διαχειρίζονται και να οργανώνουν την επιχείρησή τους. Στόχος των θερμοκοιτίδων είναι να μειώσουν τον αριθμό των επιχειρήσεων που ενδέχεται να αποτύχουν και μεγιστοποιήσουν την επιτυχία τους εντός ενός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος.

Επιχειρηματικοί επιταχυντές (accelerators)

Οι επιχειρηματικοί επιταχυντές διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην οικοδόμηση ενός startup οικοσυστήματος, καθώς όπως ο όρος υποδηλώνει, επιταχύνουν την ανάπτυξη και την πρόοδο μιας startup σε περιορισμένο χρονικό διάστημα, κάτι το οποίο στην κανονική αγορά θα απαιτούσε πολύ περισσότερο χρόνο, ενώ παράλληλα παρέχουν και την απαραίτητη σύνδεση με την αυτήν. Μια κύρια διάκριση μεταξύ επιχειρηματικών επιταχυντών και θερμοκοιτίδων είναι ότι οι επιταχυντές συνήθως αποκτούν μερίδιο στην εταιρεία, συχνά με τη μορφή επενδυτικού αγγέλου, αντί να εισπράττουν κάποιο ποσό, για να χρηματοδοτήσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες.¹³ Οι επιταχυντές έχουν ως στόχο την ωρίμανση μιας καινοτόμου επιχειρηματικής ιδέας και την μετατροπή της σε νεοφυή επιχείρηση μέσα από διαφορετικά στάδια. Σε αυτά περιλαμβάνεται η επιλογή των πιο καινοτόμων ιδεών μέσω την διεξαγωγή διαγωνισμών, η απόκτηση απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα σε λίγες εβδομάδες ή μήνες, η παροχή ενός ποσού χρηματοδότησης, η πρόσβαση σε ένα μεγάλο δίκτυο μεντόρων και η λήψη συμβουλών από ειδικούς σε διάφορους τομείς όπως νομικά, οικονομικά, μάρκετινγκ, τεχνολογία κλπ. Οι επιχειρηματίες που γίνονται δεκτοί στα προγράμματα επιταχυντών συνήθως έχουν επιχειρηματικές ιδέες που είναι σε ώριμο στάδιο και έχουν προοπτικές γρήγορης κλιμάκωσης. Οι επιταχυντές διοργανώνουν διάφορες συναντήσεις ή εργαστήρια με επιτυχημένες επιχειρήσεις που ξεκίνησαν ως startup με σκοπό την ανταλλαγή

---

¹³ OECD/European Commission (2019), Policy brief on incubators and accelerators that support inclusive entrepreneurship, OECD SME and Entrepreneurship Papers, No. 13, OECD Publishing, Paris. Available at: <https://doi.org/10.1787/d7d81c23-en>.

εμπειριών καθώς και τη δημιουργία επαφών. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης η παροχή των απαραίτητων υποδομών, όπως τα γραφεία με την απαραίτητη τεχνική υποστήριξη. Το τελικό στάδιο του προγράμματος επιτάχυνσης και το πιο σημαντικό είναι η συνάντηση με επενδυτές, στους οποίους οι startup είναι έτοιμες να παρουσιάσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο και προϊόν.

Οργανισμοί που προωθούν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία

Ακαδημαϊκά ιδρύματα

Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα αποτελούν ένα αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι του startup οικοσυστήματος και σημαντικά κέντρα καινοτομίας. Διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ύπαρξη του, καθώς συνεισφέρουν στην ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών και προσφέρουν την δυνατότητα συνεργασίας με κυβερνητικούς οργανισμούς, προσελκύοντας έτσι ένα μεγάλο μέρος ανθρώπινου δυναμικού στην αναζήτηση καριέρας στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης. Ένα μεγάλο ποσοστό των ατόμων αυτών εξελίσσεται σε επιχειρηματίες, οι οποίοι δημιουργούν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες μέσω της ίδρυσης νέων startup επιχειρήσεων. Τα ακαδημαϊκά ιδρύματα μπορούν επίσης να υποστηρίξουν τους υποψήφιους μέσω mentoring, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και διαγωνισμών startups. Αρκετά πανεπιστήμια και κολέγια φιλοξενούν Κέντρα Ανάπτυξης Μικρών Επιχειρήσεων (SBDCs) τα οποία παρέχουν στους δυνητικούς και τους υπάρχοντες επιχειρηματίες συστηματική κινητοποίηση, καθοδήγηση και εξατομικευμένη βοήθεια σχετικά με την εκκίνηση των επιχειρήσεων και την αξιολόγηση των επιδόσεων τους. Ακόμη παρέχουν ειδικευμένες υπηρεσίες που επικεντρώνονται σε διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, σύναψη συμβάσεων, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου και στην αγροτική ανάπτυξη.¹⁴

Έχει μάλιστα παρατηρηθεί το φαινόμενο των spin-off εταιρειών, εταιρείες δηλαδή που ιδρύονται από φοιτητές, ακαδημαϊκό προσωπικό ή ερευνητές, αξιοποιώντας τα ερευνητικά αποτελέσματα και τις καινοτόμες τεχνολογίες που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής τους δραστηριότητας. Η συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων παραμένει κερδοφόρα, καθώς ο επιχειρηματικός τομέας έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί τα αποτελέσματα έρευνας από τα πανεπιστημιακά συστήματα ή ερευνητικά κέντρα και εργαστήρια, ως πηγή για δυνητική καινοτομία ή ανάπτυξη προϊόντων. Μηχανισμοί μεταφοράς γνώσης, όπως τα διπλώματα

---

¹⁴ Knotts, T. L. (2011) 'The SBDC in the Classroom: Providing Experiential Learning Opportunities at Different Entrepreneurial Stages', Journal of Entrepreneurship Education, Volume 14, pp. 25-39. Available at: <https://www.abacademies.org/articles/jeevol142011.pdf> (Accessed: 15 January 2024)

ευρεσιτεχνίας, οι τεχνολογικές άδειες και οι ερευνητικές συνεργασίες, ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης, ενώ ταυτόχρονα προωθούν τον κύριο στόχο του πανεπιστημίου: τη μετατροπή της γνώσης σε καινοτομία και την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας.¹⁵ Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι οι spin-off επιχειρήσεις που προκύπτουν από πανεπιστημιακή έρευνα φαίνεται να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος μεταφοράς γνώσης, η δημιουργία τους παραμένει πολύ περιορισμένη σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, είτε λόγω νομοθεσίας είτε λόγω έλλειψης εμπειρίας.¹⁶

Κέντρα καινοτομίας

Το 2015 ορίστηκαν ως "παγκόσμια κέντρα όπου οι νέες τεχνολογίες αναπτύσσονται με εκπληκτικό ρυθμό και όπου συσώρευση κεφαλαίων, τεχνογνωσίας και ταλέντων ευνοούν την ανάπτυξη νέων βιομηχανιών και νέων τρόπων επιχειρηματικής δράσης". Ο ρόλος των κέντρων καινοτομίας, είναι να παρέχει κίνητρα για την είσοδο νέων εταιρειών ή νεοφυών επιχειρήσεων στην αγορά. Στα κέντρα καινοτομίας είναι χαρακτηριστικό ότι παρατηρείται αύξηση της παραγωγικότητας των συμμετεχουσών επιχειρήσεων λόγω της αυξημένης πρόσβασής τους σε πληροφορίες, τεχνολογία και θεσμούς. Η μορφή, η ανάπτυξη και η εξέλιξη των κέντρων επηρεάζονται έντονα από διάφορους τοπικούς παράγοντες, όπως η οικονομία, η πολιτική και ο πολιτισμός. Η δέσμευση προς την καινοτομία δεν αρκεί για να μπορέσει ένα οικοσύστημα να έχει υγιή και ισχυρή ανάπτυξη.¹⁷

Οι βασικές υπηρεσίες που παρέχονται από τα κέντρα καινοτομίας περιλαμβάνουν:

- Υποστήριξη καινοτομικών δραστηριοτήτων και την προώθησή τους.
- Διευκόλυνση ίδρυσης νέων επιχειρήσεων startup.
- Αξιολόγηση εφευρέσεων.
- Υποστήριξη σε θέματα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και καταχώρησης πατέντας ή ευρεσιτεχνιών.
- Project management.
- Συνεργασία με επιταχυντές και θερμοκοιτίδες.

---

¹⁵ Lekashvili, E. & Bitsadze, M. (2021) Spin Offs activities and Technology Commercialization Policy at European Universities. 10.18690/978-961-286-464-4. Available at: https://www.researchgate.net/publication/352409388_Spin_Offs_activities_and_Technology_Commercialization_Policy_at_European_Universities (Accessed: 23 January 2024).

¹⁶ Hunady, J., Orviska, M., Pisar, P., (2019) 'What matters: The Formation of University Spin-offs in Europe', Business Systems Research, 10, pp. 138–152. Available at: doi:10.2478/bsrj-2019-0010.

¹⁷ Basso, A., Baltar, E., Andonova, E., (2018) 'Startup Innovation Ecosystems in Southern Europe', European Commission, Brussels, JRC113872. Available at: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/sites/default/files/jrc113872-startup_ecosystems_in_southern_europe_en.pdf (Accessed: 3 March 2024).

- Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα.
- Πρόσβαση στο διεθνές δίκτυο συνεργασίας και επιχειρηματικών επαφών.

Κυβερνήσεις και φορείς χάραξης πολιτικής

Η ιδιωτική βιομηχανία δεν είναι συνήθως πρόθυμη να αναλάβει τα υψηλά επίπεδα κινδύνου και αβεβαιότητας που χαρακτηρίζουν τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, επομένως οι κυβερνήσεις και οι δημόσιοι οργανισμοί έχουν καθοριστική σημασία, ιδίως σε οικοσυστήματα που είναι λιγότερο ανεπτυγμένα. Οι κυβερνητικές πολιτικές παρέχουν κίνητρα που τονώνουν την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα της καινοτομίας και αποσκοπούν στην αποκόμιση μακροπρόθεσμων οφελών. Ωστόσο, η κρατική στήριξη δεν πρέπει να παραμένει στατική, αλλά είναι σημαντικό να μπορεί να προσαρμόζεται, καθώς τα οικοσυστήματα ωριμάζουν. Αρχικά, οι δημόσιες παρεμβάσεις θα πρέπει να στοχεύουν στη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων και αργότερα να βοηθούν τις επιχειρήσεις αυτές να αναπτυχθούν, να κλιμακωθούν και να συμβάλουν στην ανάπτυξη των περιοχών τους.¹⁸

Μορφές Χρηματοδότησης

Ένα από τα κύρια στοιχεία που διακρίνουν το οικοσύστημα των επιχειρήσεων startup είναι οι πηγές χρηματοδότησης. Η διαθεσιμότητα, η προσβασιμότητα και η φύση της χρηματοδότησης διαφέρουν ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης των επιχειρήσεων startup.

Επιχειρηματικοί ή επενδυτικοί άγγελοι

Οι επιχειρηματικοί άγγελοι, αποτελούν τρόπο χρηματοδότησης των startup επιχειρήσεων και παρέχουν ένα αρχικό κεφάλαιο σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης, προκειμένου να μπορέσουν να συνεχίσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Πρόκειται για επενδύσεις υψηλού κινδύνου, είτε σε μορφή εταιρικού μεριδίου είτε σε μετοχικό κεφάλαιο, και συνήθως δεν αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 10% του χαρτοφυλακίου ενός επενδυτή. Οι επιχειρηματικοί άγγελοι μπορεί να λειτουργήσουν ως μέντορες, παρέχοντας καθοδήγηση στα πρώτα στάδια ανάπτυξης της startup, ενώ συχνά συμμετέχουν και εμπλέκονται ενεργά στη διοίκηση της εταιρείας, αποτελώντας μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Οι επιχειρηματικοί άγγελοι επιλέγουν επιχειρήσεις startup που διαθέτουν

---

¹⁸Ibid.

καινοτόμες ιδέες και προβλέπεται ότι θα έχουν υψηλές αποδόσεις στο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο πλαίσιο. Χρησιμοποιούν συνήθως τα δικά τους χρήματα, σε αντίθεση με τους επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων κινδύνου που συγκεντρώνουν χρήματα από πολλούς επενδυτές.¹⁹

Κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (Venture Capital / Risk Capital)

Ένα από τα βασικά στοιχεία του οικοσυστήματος και σημαντικός δίαυλος μέσω του οποίου προωθείται η καινοτομία σε αναπτυσσόμενες οικονομίες είναι τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (Venture capital ή VC), τα οποία πρόκεινται για κεφάλαια ιδιωτών επενδυτών ή εξειδικευμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που στηρίζουν νέες ή αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις. Τα συγκεκριμένα κεφάλαια χρηματοδοτούν επιχειρήσεις που είναι καινοτόμες και έχουν υψηλό ρυθμό ανάπτυξης με δυνητικά υψηλή απόδοση των επενδύσεων. Έχουν συμβάλει στην επιτυχία ορισμένων από τις πιο επιτυχημένες εταιρείες των τελευταίων δεκαετιών, όπως η Google, το Facebook, η Microsoft, το Twitter και η Uber.²⁰

Μετά την χρηματοδότηση μιας startup από τους επιχειρηματικούς αγγέλους και εφόσον έχει αναπτυχθεί η εταιρεία, αναζητείται χρηματοδότηση μέσω Venture Capital έχοντας ως στόχο την «έξοδο» (exit) της εταιρείας στην αγορά ή την εξαγορά της. Οι επενδυτές παρέχουν χρηματοδότηση και συμβουλευτική καθοδήγηση με αντάλλαγμα μετοχικό κεφάλαιο, όπως πράττουν και οι επιχειρηματικοί άγγελοι. Ωστόσο η κύρια διαφορά συνίσταται στο γεγονός ότι οι επενδυτές παρέχουν πολύ μεγαλύτερο κύκλο χρηματοδότησης, ο οποίος διαρκεί συνήθως από 3 έως 5 χρόνια, και προέρχεται κατά κύριο λόγο από εταιρικούς οργανισμούς. Οι επενδυτές προσφέρουν ακόμη παροχή υπηρεσιών νομικού και οργανωτικού χαρακτήρα και συχνά, συμμετέχουν ενεργά στη διοίκηση της επιχείρησης, ως μέλη του Διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας. Διαθέτουν εκτενές δίκτυο σχέσεων και εμπειρία, καθώς κατέχουν εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με τις διαδικασίες εξασφάλισης της επιτυχίας της εταιρείας, καθώς και με τις πιθανές παγίδες και ανάγκες της αγοράς.

Η φύση των επενδύσεων VC έχει υψηλό ρίσκο, καθώς πραγματοποιούνται πριν την είσοδο της εταιρείας στο χρηματιστήριο ή στα πρώτα στάδια ανάπτυξης της. Η πιθανότητα μεγάλων απωλειών, ακόμη και απώλειας του συνολικού ποσού της επένδυσης, συμπεριλαμβάνεται στο επιχειρηματικό μοντέλο των VC επενδύσεων. Παρά τις μακροπρόθεσμες πιθανότητες επιτυχίας, η χρηματοδότηση VC αποτελεί σημαντικό

---

¹⁹ Ganti, A. (2023) Angel investor definition and how it works, Investopedia. Available at: <https://www.investopedia.com/terms/a/angelinvestor.asp> (Accessed: 08 January 2024).

²⁰ What are some examples of venture capital investments? (2022) Titan. Available at: <https://www.titan.com/articles/venture-capital-example> (Accessed: 08 January 2024).

οικονομικό κίνητρο. Συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας, προωθεί την καινοτομία και δημιουργεί νέα επιχειρηματικά μοντέλα που επηρεάζουν τον κόσμο.²¹

Συμμετοχική χρηματοδότηση (Crowdfunding)

Το crowdfunding είναι μια εναλλακτική μέθοδος συγκέντρωσης κεφαλαίων ανεξάρτητη από τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα. Αποτελεί μια μέθοδο χρηματοδότησης όπου τα χρήματα συγκεντρώνονται από ένα μεγάλο αριθμό ατόμων, συνήθως μέσω διαδικτυακών πλατφορμών.²² Το Crowdfunding αποτελεί ευκαιρία για μικρές επιχειρήσεις και εταιρίες startup στα πρώιμα στάδια της ανάπτυξής τους να συγκεντρώσουν χρήματα, μέσω της παραχώρησης μικρού ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης σε έναν μεγάλο αριθμό επενδυτών.²³ Λειτουργεί συνήθως μέσω μίας ιστοσελίδας, στην οποία παρουσιάζονται εταιρείες που χρειάζονται χρηματοδότηση και το κοινό μπορεί να συνεισφέρει οικονομικά.

Το crowdfunding έχει προσελκύσει πρόσφατα έντονο ενδιαφέρον λόγω της αυξανόμενης δημόσιας συζήτησης για τη χρηματοδότηση. Αυτό οφείλεται, αφενός, στην οικονομική κρίση και τις αδυναμίες της συμβατικής χρηματοδότησης, όπου τα συμβατικά μέσα, όπως τα τραπεζικά δάνεια αποδεικνύονται ανεπαρκή για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Αφετέρου, η ταχεία εξέλιξη στην τεχνολογία επικοινωνιών διευκολύνει τη σύνδεση νέων επιχειρήσεων με επενδυτές και αντίστροφα. Αυτή η μέθοδος χρηματοδότησης έχει κερδίσει ιδιαίτερη δημοτικότητα, ιδίως στην Ευρώπη.

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι χρηματοδότησης μέσω crowdfunding, ωστόσο οι τρεις παρακάτω μορφές είναι οι πιο διαδομένες για τις startup εταιρείες.

- Peer to peer δανεισμός: Σε αυτήν την περίπτωση, η χρηματοδότηση προέρχεται από δάνειο που θα πρέπει να αποπληρωθεί. Είναι παρόμοια με τα παραδοσιακά τραπεζικά δάνεια, με τη διαφορά ότι προέρχεται από πολλούς επενδυτές.
- Κεφαλαιοδότηση (equity crowdfunding): Σε αυτό το μοντέλο επένδυσης, η χρηματοδότηση συνεπάγεται την απόκτηση μεριδίου στο κεφάλαιο μιας εταιρείας.

---

²¹ What is venture capital?: Silicon Valley Bank (nd) Silicon Valley Bank a Division of First Citizens Bank. Available at: <https://www.svb.com/startup-insights/vc-relations/what-is-venture-capital/> (Accessed: 09 January 2024).

²² European Commission (nd) Crowdfunding explained. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/guide-crowdfunding/what-crowdfunding/crowdfunding-explained_en.

²³ Ibid.

- Δωρεές (Rewards-based): Άτομα δωρίζουν σε ένα έργο ή μια επιχείρηση με την προσδοκία να λάβουν ως αντάλλαγμα μια μη χρηματική ανταμοιβή, όπως αγαθά ή υπηρεσίες, σε μεταγενέστερο στάδιο ανταμοιβής για τη συνεισφορά τους.²⁴

Οικογένεια, Φίλοι, Αφελείς (3F) και bootstrapping

Κατά την ίδρυση μιας startup επιχείρησης, αρκετοί επιχειρηματίες επιλέγουν την αναζήτηση του αρχικού κεφαλαίου από φίλους και μέλη της οικογένειας. Γενικά, τα εγγύτερα μέλη αυτών των ομάδων είναι πρόθυμα να υποστηρίξουν τις νέες επιχειρήσεις και συνήθως οι γύροι χρηματοδότησης φτάνουν το ύψος των \$25k με \$150k. Αυτού του είδους οι χρηματοδότες αποτελούν μία από τις πρώτες σειρές επενδυτών και συχνά αποκαλούνται αφελείς (fools), καθώς είναι πρόθυμοι να επενδύσουν τα χρήματά τους σε startup επιχειρήσεις, παρά το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό αυτού του είδους επιχειρήσεων αποτυγχάνουν μέσα στα πρώτα 3 χρόνια λειτουργίας τους. Παρόλο που συγκεκριμένη πηγή χρηματοδότησης αποτελεί μια από τις πιο προσβάσιμες μορφές, στα πρώτα στάδια δημιουργίας μιας startup, πολλοί επιχειρηματίες διστάζουν να τη χρησιμοποιήσουν, λόγω της συναισθηματικής δέσμευσης που δημιουργεί η απώλεια των χρημάτων της οικογένειας ή φίλων στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.²⁵

Η στήριξη σε ίδιες δυνάμεις (bootstrapping) αποτελεί τον πιο απλό τρόπο χρηματοδότησης. Στο Bootstrapping, ο επιχειρηματίας χρησιμοποιεί ίδια κεφάλαια για την ίδρυση της startup επιχείρησης. Οι τέσσερις τύποι Bootstrapping περιλαμβάνουν τη χρηματοδότηση για την ανάπτυξη προϊόντος, την επιχειρηματική ανάπτυξη, την ελαχιστοποίηση της ανάγκης εξωτερικής χρηματοδότησης και την ελαχιστοποίηση της ανάγκης κεφαλαίου.²⁶

Τραπεζικό δάνειο

Τα τραπεζικά δάνεια έχουν παραδοσιακά αποτελέσει μια από τις παλαιότερες πηγές χρηματοδότησης για κάθε τύπου επιχείρηση. Οι περισσότερες startups συνήθως αποφεύγουν αυτή τη μέθοδο δανεισμού, καθώς είθισται να συνδέεται με χρονοβόρες και πολύπλοκες διαδικασίες. Ακόμη, οι δανειολήπτες είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν

---

²⁴ Ibid.

²⁵ Calopa, M.K., Horvat, J., Lalic, M. (2014) 'Analysis of financing sources for startup companies', *Management: Journal of Contemporary Management*, Issues 19, pp. 19-44. Available at: <https://hrcak.srce.hr/file/196722> (Accessed: 15 January 2024).

²⁶ Salamzadeh, A., Kawamorita Kesim, H. (2015) 'Startup Companies: Life Cycle and Challenges', *SSRN Electronic Journal*. Available at: doi:10.2139/ssrn.2628861 (Accessed: 20 January 2024).

εγγυήσεις, όπως πχ. ακίνητη περιουσία, και εφόσον πολλές startups ιδρύονται από νεαρούς επιχειρηματίες, συνήθως δεν μπορούν να τις παρέχουν, με αποτέλεσμα οι ευκαιρίες για τους επιχειρηματίες απόκτησης τραπεζικού δανείου να είναι ελάχιστες.²⁷

Για την επιβίωση των νεοφυών επιχειρήσεων, η χρηματοδότηση τους τη κατάλληλη χρονική στιγμή και με το αναγκαίο κεφάλαιο είναι ζωτικής σημασίας. Τα κεφάλαια από Venture Capitalists, Angel Investors και η υποστήριξη από θερμοκοιτίδες και επιταχυντές αποτελούν το 90% των συνολικών κεφαλαίων που επενδύονται σε νεοφυείς επιχειρήσεις.

Ευρωπαϊκό οικοσύστημα startup επιχειρήσεων

Η οικονομία εντός της Ευρώπης, κινείται με γρήγορους ρυθμούς και χαρακτηρίζεται από την ανάδυση διαρκώς νέων επιχειρηματικών ιδεών. Η Ευρώπη αποτελεί μια από τις οικονομικές περιοχές με το υψηλότερο ονομαστικό ΑΕΠ²⁸ και είναι γνωστό ότι διατηρεί μια ακμάζουσα σκηνή startup επιχειρήσεων, ειδικά σε πόλεις όπως το Άμστερνταμ, η Βαρκελώνη, η Κοπεγχάγη, το Δουβλίνο, το Αμβούργο, το Ελσίνκι, η Μαδρίτη, το Μόναχο και η Στοκχόλμη, ενώ οι σημερινοί επιχειρηματικοί ηγέτες είναι το Λονδίνο, το Βερολίνο και το Παρίσι.²⁹ Τα ευρήματα του European Startup Monitor 2015 αποκαλύπτουν ότι οι startups αποτελούν μηχανές απασχόλησης, επικεντρώνονται στην υψηλή τεχνολογία και είναι κινητήρια δύναμη καινοτομίας.

Παρ' όλα αυτά, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σε σύγκριση με άλλες αγορές, όπως η Ασία ή η Βόρεια Αμερική, η Ευρώπη υστερεί σημαντικά όσον αφορά τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Ενώ η Silicon Valley³⁰ στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) έχει εδραιωθεί ως παγκόσμιο οικοσύστημα startup και έχει εισέλθει σε πολλές φάσεις καινοτομίας από το 1939, η Ευρώπη άρχισε να αναδύεται στον τομέα της καινοτομίας τις τελευταίες δεκαετίες.³¹

---

²⁷ Calopa, M.K., Horvat, J., Lalic, M. (2014) 'Analysis of financing sources for startup companies', Management: Journal of Contemporary Management, Issues 19, pp. 19-44. Available at: <https://hrcak.srce.hr/file/196722> (Accessed: 15 January 2024)

²⁸ List of countries by GDP (nominal) (2024) Wikipedia. Available at: [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal)) (Accessed: 08 February 2024).

²⁹ Σχήμα 1

³⁰ Η Silicon Valley πρόκειται για μια περιοχή στο Σαν Φρανσίσκο στην πολιτεία της Καλιφόρνια και θεωρείται το παγκόσμιο επίκεντρο και ο πυρήνας της τεχνολογικής καινοτομίας. Αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τρίτο του συνόλου των επενδύσεων επιχειρηματικού κεφαλαίου στις ΗΠΑ, γεγονός που την έχει καταστήσει κορυφαίο οικοσύστημα startup και κόμβο επιχειρηματικότητας. Περιλαμβάνει πόλεις όπως το Σαν Φρανσίσκο, το Πάλο Άλτο, το Μάουντεϊν Βιου, και φιλοξενεί πολλές από τις μεγαλύτερες τεχνολογικές εταιρείες στον κόσμο, καθώς και τα κεντρικά γραφεία περισσότερων από 30 επιχειρήσεων στη λίστα Fortune 1000, αλλά και χιλιάδες εταιρείες startup.

³¹ Herrmann, B.L. & Gauthier, J.F. & Holtschke, D. et al. (2012) The Startup Ecosystem Report

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι startup επιχειρήσεις στην ευρωπαϊκή αγορά είναι ποικίλοι. Οι περισσότερες επιχειρήσεις παρέχουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους online, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό 0,7% προσφέρει offline λύσεις. Βασικοί τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται είναι η Πληροφορική/Ανάπτυξη Λογισμικού (19,1%) ή το Λογισμικό ως Υπηρεσία (18,5%). Παρόλα αυτά, παρατηρείται μια αύξηση δραστηριοποίησης σε τομείς όπως οι Πράσινες Τεχνολογίες (Green Technologies) (4,0%) και οι Χρηματοοικονομικές Τεχνολογίες (Fin-Tech) (5,1%). Ένα κοινό χαρακτηριστικό που παρατηρείται στις ευρωπαϊκές startup είναι οι πελάτες στους οποίους απευθύνονται. Οι περισσότερες startup δραστηριοποιούνται σε αγορές Business-to-Business (B2B) (82,1%) και δημιουργούν τα έσοδά τους εξ ολοκλήρου (46,5%) ή κυρίως (25,3%) μέσω της συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις. Οι τοποθεσίες στις οποίες δημιουργούνται έσοδα βρίσκονται κυρίως εντός της Ευρώπης (84,2%), με μεγάλο ποσοστό στη χώρα προέλευσης (62,4%) και στη συνέχεια ακολουθούν άλλες χώρες της ΕΕ εντός της ευρωζώνης (17,7%) και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (8,9%) που είναι, μεταξύ άλλων, η πιο δημοφιλής διεθνής αγορά.³²

Οι startups του τεχνολογικού κλάδου στην Ευρώπη ξεχωρίζουν καθώς απολαμβάνουν με διαφορά την προτίμηση των επενδυτών σε σύγκριση με άλλους και κατ' επέκταση θεωρούνται οι πιο πετυχημένες startup εταιρείες στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η γρήγορη ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον τομέα της τεχνολογίας στην Ευρώπη έχει οδηγήσει τον αριθμό των νέων τεχνολογικών startups (tech startups) που ιδρύονται κάθε χρόνο στην Ευρώπη να υπερβαίνει τον αντίστοιχο των Ηνωμένων Πολιτειών, τα τελευταία συνεχόμενα 5 χρόνια. Κατά μέσο όρο, περίπου 15,200 νέες tech-startups ιδρύονται ετησίως στην Ευρώπη, σε σύγκριση με τις 13,700 στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Μεγάλη Βρετανία ηγείται σε ό,τι αφορά τον αριθμό των νέων tech-startups που ιδρύονται κάθε χρόνο στην Ευρώπη, αντιπροσωπεύοντας περίπου το ένα τέταρτο όλων των νέων tech-εταιρειών. Η Γαλλία είναι η χώρα με τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης στο ποσοστό των νέων τεχνολογικών startups που δημιουργούνται κάθε χρόνο, με ποσοστό που αυξήθηκε από 18% το 2019, σε 22% το 2023.³³

Ο αριθμός των startups, στην ευρωπαϊκή σκηνή αυξάνεται σταθερά την τελευταία δεκαετία. Σύμφωνα με το European Startup Monitor του 2021, το 2020 υπήρχαν πάνω από 60.000 νέες επιχειρήσεις στην Ευρώπη, την στιγμή που το 2015 υπήρχαν μόλις πάνω από 37.000. Ο αριθμός των startups ήταν υψηλότερος σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ισπανία.

Series, Compass.co.

³² Steigertahl, L. et al. (2018) EU Startup Monitor. Available at: <http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf> (Accessed: 20 February 2024).

³³ Atomico, Slush, Orrick, (2023). The State of European Tech, TFL states of the art. Available at: <https://www.investeurope.eu/media/7424/atomico-state-of-european-tech-report-2023.pdf> (Accessed: 1 March 2024).

Ο αριθμός των χωρών που έχουν παράγει μια επιτυχημένη εταιρεία αξίας δισεκατομμυρίων δολαρίων (unicorn) αποτελεί έναν από τους πιο σαφείς δείκτες της τεχνολογικής επιχειρηματικότητας και της ποικιλίας των startup οικοσυστημάτων στην Ευρώπη. Σήμερα, συνολικά 308 εταιρείες αξιολογούνται σε πάνω από 1 δισεκατομμύριο δολάρια και έχουν ιδρυθεί και αναπτυχθεί σε πάνω από 29 διαφορετικές χώρες. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο χώρες που μέχρι σήμερα έχουν δημιουργήσει μόνο μια εταιρεία αξίας δισεκατομμυρίων δολαρίων (συμπεριλαμβανομένων της Βουλγαρίας, της Λετονίας και της Σλοβενίας), αλλά και οκτώ χώρες που έχουν πάνω από 10 εταιρείες αξίας δισεκατομμυρίων δολαρίων, με πρώτες το Ηνωμένο Βασίλειο (104), τη Γερμανία (54) και τη Γαλλία (38).³⁴

Όσον αφορά τις startup επιχειρήσεις, οι δυο πεποιθήσεις που φαίνονται να είναι κοινές σε όλη την Ευρώπη είναι, η σημασία τους για την οικονομική ανάπτυξη, και η ικανότητά τους να παρέχουν καινοτόμες ιδέες, προϊόντα και υπηρεσίες. Παρόλα αυτά, δεν υπάρχει ευρωπαϊκό κεντρικό μητρώο startup επιχειρήσεων, και εθνικά τοπικά μητρώα που να συγκεντρώνουν στοιχεία για τις startups, όπως συνήθως ο βαθμός καινοτομίας, ο σκοπός ανάπτυξης ή οι πηγές χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια της δημιουργίας επιχείρησης. Αυτό δυσκολεύει την εύρεση δεδομένων για αυτούς τους συγκεκριμένους τύπους επιχειρήσεων.

Όλες οι startup επιχειρήσεις συγκαταλέγονται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), αλλά δεν συνιστούν απαραίτητα όλες οι ΜΜΕ, startup επιχειρήσεις. Η Σύσταση της ΕΕ [2003/361] καθορίζει μια ΜΜΕ με βάση τον αριθμό εργαζομένων και, είτε τον τζίρο είτε το συνολικό ποσό του ισολογισμού. Στην περίπτωση των startup επιχειρήσεων, είναι δύσκολο να μετρηθεί αυτό, καθώς αυτή μπορεί να έχει ένα μεγάλο αριθμό εργαζομένων, αλλά ακόμη να μην έχει μεγάλο τζίρο. Επιπλέον, το αρχικό κεφάλαιο για την ανάπτυξη της επιχείρησης είναι συνήθως πολύ υψηλότερο για μια startup επιχείρηση σε σύγκριση με μια ΜΜΕ. Επίσης, οι πηγές χρηματοδότησης είναι συχνά πολύ διαφορετικές, καθώς η χρηματοδότηση μέσω επιχειρηματικών αγγέλων, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου ή crowdfunding είναι πιο συνηθισμένη για τις startup επιχειρήσεις σε σύγκριση με τις ΜΜΕ, οι οποίες συχνά εξαρτώνται από παραδοσιακά δάνεια τραπεζών ή από τα κεφάλαια των ιδρυτών.³⁵

Ευκαιρίες ανάπτυξης των startups στην Ευρωπαϊκή αγορά

Οι ευρωπαϊκές εταιρείες startup έχουν άμεση πρόσβαση σε μια από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου, με 500 εκατομμύρια κατοίκους και ένα ΑΕΠ ανά κεφάλαιο

---

³⁴ Atomico, Slush, Orrick, (2023). The State of European Tech, TFL states of the art. Available at: <https://www.investeurope.eu/media/7424/atomico-state-of-european-tech-report-2023.pdf> (Accessed: 1 March 2024).

³⁵ Ibid.

25.000 ευρώ. Η Ευρώπη φιλοξενεί μερικά από τα κορυφαία τεχνολογικά Πανεπιστήμια και Πολυτεχνεία στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των Πανεπιστημίων της Οξφόρδης, του Κέιμπριτζ και του Imperial College στο Ηνωμένο Βασίλειο, του Τεχνολογικού Ινστιτούτου της Ζυρίχης και του Πανεπιστημίου του Ντέλφτ στην Ολλανδία.³⁶ Διαθέτει ακόμη ένα εξαιρετικά εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, συμπεριλαμβανομένων μηχανικών, σχεδιαστών και προγραμματιστών, που παρέχει στις startups πρόσβαση σε μια ομάδα ταλαντούχων εργαζομένων.

Επιπλέον Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνάψει πολλές συμφωνίες στον τομέα του ελεύθερου εμπορίου με χώρες εκτός της περιοχής, γεγονός που παρέχει περαιτέρω ευκαιρίες στις startups να επεκταθούν σε παγκόσμιο επίπεδο.

Έχει δημιουργήσει ακόμη ένα ισχυρό οικοσύστημα καινοτομίας, το οποίο περιλαμβάνει πολλά ερευνητικά ιδρύματα, θερμοκοιτίδες και επιταχυντές που υποστηρίζουν την ανάπτυξη και την καινοτομία των νεοφυών επιχειρήσεων. Παρακάτω παρατίθεται μια λίστα με τους κορυφαίους επιχειρηματικούς επιταχυντές και θερμοκοιτίδες στην Ευρώπη για το 2023.

- Seedcamp: Πρόκειται για έναν ευρωπαϊκό επιταχυντή που παρέχει χρηματοδότηση αρχικού σταδίου, συμβουλευτική υποστήριξη και πόρους σε startups. Ιδρύθηκε το 2007 και έχει έδρα στο Λονδίνο.
- Oxford University Innovation: Πρόκειται για μια επιχειρηματική θερμοκοιτίδα που παρέχει υποστήριξη και πόρους για την επιτυχή ανάπτυξη των εταιρειών που ιδρύονται από φοιτητές και ερευνητές του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης.
- Entrepreneur First: Είναι μια κορυφαία θερμοκοιτίδα με πολλά προγράμματα σε όλη την Ευρώπη. Ιδρύθηκε στο Λονδίνο, αλλά διαθέτει επίσης γραφεία και ξεχωριστά προγράμματα σε όλο τον κόσμο. Από την ίδρυσή του το 2011, το Entrepreneur First έχει υποστηρίξει πάνω από 3.000 επιχειρηματίες και πάνω από 500 startups.
- Techstar: Ως ένας από τους μεγαλύτερους επιταχυντές startups τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, η Techstars επιλέγει κάθε χρόνο 500 startups για να συμμετάσχουν σε ένα από τα 3μηνα επιτάχυνσης. Από την ίδρυση και έως τώρα, έχει βοηθήσει πάνω από 2.589 startups να συγκεντρώσουν συνολικά 15,7 δισεκατομμύρια δολάρια.
- Y Combinator: Είναι ο πρώτος παγκόσμιος επιταχυντής για νεοφυείς επιχειρήσεις, εμφανίστηκε το 2005 και ιδρύθηκε από τους Trevor Blackwell, Paul Graham, Jessica Livingstone και Robert Morris.

---

³⁶ Vekić, A., Borocki, J., Đorđić, K., Cikota, O. (2022) 'European Startup Ecosystem as a Star of Economic Development', in: *Lecture Notes on Multidisciplinary Industrial Engineering*. Springer Nature, pp. 332–339. Available at: doi:10.1007/978-3-030-97947-8_44 (Accessed 29 February 2024).

Σύμφωνα με τη Venionaire Capital, οι ευρωπαϊκοί επιταχυντές χαρακτηρίζονται από ένα μείγμα ιδιωτικής και δημόσιας χρηματοδότησης. Το 2017 το 27% των ευρωπαϊκών επιταχυντών δήλωσαν είτε μικτή χρηματοδότηση είτε 100% δημόσια χρηματοδότηση.³⁷

Οι startup επιχειρήσεις αποτελούν κινητήριους παράγοντες για την οικονομική ανάπτυξη συμβάλλοντας σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρά την ύπαρξη πληθώρας καινοτόμων ιδεών και επιχειρηματικού πνεύματος στην Ευρώπη, πολλές νεοσύστατες επιχειρήσεις αποτυγχάνουν στα πρώτα κρίσιμα στάδια ανάπτυξής τους ή εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις στο να αναζητήσουν επιτυχία σε τρίτες σε χώρες, αντί να εκμεταλλευτούν το δυναμικό των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών που υπάρχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι νέες επιχειρηματικές προσπάθειες είναι κρίσιμες για την προώθηση της οικονομίας της Ευρώπης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και πλούτου. Για αυτό το λόγο η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει σε εφαρμογή διάφορες πολιτικές και πρωτοβουλίες για να βοηθήσει τη δημιουργία και την ανάπτυξη των startups.

European Innovation Council Accelerator (EIC)

ΤΟ EIC αποτελεί μια εμβληματική πρωτοβουλία της ΕΕ που στοχεύει στην υποστήριξη της επιχειρηματικής καινοτομίας υψηλού κινδύνου και υψηλής ανταμοιβής. Το EIC παρέχει χρηματοδότηση και υποστήριξη σε MME, startups κα scaleups μέσω διάφορων προγραμμάτων και διαγωνισμών. Στα τέλη του 2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το επίσημο πρόγραμμα εργασίας για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας για το έτος 2024, ανοίγοντας νέες ευκαιρίες χρηματοδότησης ύψους μεγαλύτερου των 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ. Ένα μεγάλο ποσοστό των επενδύσεων για το 2024 θα διατεθεί σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και startups που επιδιώκουν την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και την κλιμάκωση των καινοτόμων τεχνολογιών "deep tech" σε κρίσιμους τομείς, όπως η γεννητική τεχνητή νοημοσύνη, ο διαστημικός τομέας, κρίσιμες πρώτες ύλες, οι ημιαγωγοί και οι κβαντικές τεχνολογίες.³⁸

Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ώθηση στις νεοφυείς επιχειρήσεις στην Ευρώπη (Europe Startup initiative) ”

Στις 22 Νοεμβρίου 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την πρωτοβουλία για τις “Νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις για τη βελτίωση της οικονομικής και ρυθμιστικής κατάστασης των startups”, με σκοπό να επιτρέψει τη μεγέθυνση και τη

---

³⁷ Serwatka, A. (2018). Accelerators for startups in Europe. Copernican Journal of Finance & Accounting, 7(1), 67–81. <http://dx.doi.org/10.12775/CJFA.2018.005>

³⁸ European Innovation Council (2024) *EIC Accelerator*. Available at: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en.

δραστηριοποίηση νεοφυών επιχειρήσεων σε όλη την Ευρώπη. Συνολικά, προβλέπεται η εφαρμογή 46 διαφορετικών πολιτικών ενεργειών με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις νέες επιχειρήσεις που ξεκινούν ή βρίσκονται στα πρώτα τους χρόνια ύπαρξης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει ένα κύριο ερευνητικό έργο με σκοπό την παροχή των αναγκαίων ενδείξεων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών της και τη δυνατότητα προσαρμογής των ενεργειών της, εφόσον απαιτηθεί.

Η πρωτοβουλία συνενώνει υφιστάμενες και νέες πρωτοβουλίες με σκοπό τη δημιουργία ενός πιο συνεκτικού πλαισίου, προκειμένου να επιτραπεί η επέκταση και η ενίσχυση της δραστηριοποίησης νέων επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη όπως:

- Βελτίωση πρόσβασης σε χρηματοδότηση
- Δεύτερες ευκαιρίες για επιχειρηματίες
- Απλούστευση διαδικασίας υποβολής φορολογικής δήλωσης

Συνολικά, χρηματοδοτήθηκαν 14 έργα για να διασυνδέσουν τους παράγοντες των ευρωπαϊκών startup οικοσυστημάτων. Αυτά τα έργα συνεργάστηκαν άμεσα με περισσότερες από 700 startups, φέρνοντάς τες σε επαφή με επενδυτές, επιταχυντές, επιχειρηματίες, εταιρικά δίκτυα, πανεπιστήμια και τα μέσα ενημέρωσης. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει μια επισκόπηση των έργων, των ομάδων-στόχων τους, των οικοσυστημάτων στα οποία δραστηριοποιήθηκαν και των δραστηριοτήτων που προσέφεραν.³⁹

---

³⁹ European Commission (2016) Europe's next leaders: the Start-up and Scale-up Initiative. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2016%3A733%3AFIN> (Accessed: 25 January 2024).

Table 1: Overview of Startup Europe Projects

Project	Target Group	Ecosystem	Value proposition
 DIGISTART	Academic and research community University students Web entrepreneurs	Lisbon (PT) Malmö (SE)	Imbibe business skills to university students Optimize the business models and pricing decisions of digital startups
 WELCOME	Tech startups	Berlin (DE) Dublin (IE) Milan (IT) Madrid (ES) Salamanca (ES)	Team up with local partners Engage with tech investors, mentors, media, corporates, entrepreneurs, etc. Link tech startups with policy makers
 ePlus Ecosystem	Web entrepreneurs (both European businesses and potential entrepreneurs)	Lisbon (PT) Nice/Côte D'Azur (FR) Baden-Württemberg (DE)	Liase entrepreneurs with European leading early stage venture and crowdfunding networks Link firms with active mentors in national/regional programmes Match companies with European science and technology experts
 STARTUP SCALEUP STARTUP EUROPE OF EXCELLENCE	Ambitious companies aiming to grow in the internet of things and services (IoTS)	Cartagena (ES) Zoetermeer (NL) Vilnius (LT) Dublin (IE)	Tailored services for IoTSs Supporting the marketplace of investors to encourage investment for growth
 TWIST STARTUP	Innovative medium and large companies Web entrepreneurs	Rome (IT) Lille (FR) Warsaw (PL) Stockholm (SE)	Connect with right type of finance Valorise the network to access new markets
 Startup Europe Partnership	European startup champions Elite club of scaleups	Pan-European	Access to top notch investors and accelerators from all over Europe Provide internal conversation with the European Investment Fund and the European Commission

Source: Startup Europe DG Connect

Εικόνα 3, Πηγή: <https://core.ac.uk/reader/154760230>

Horizon 2020

Το πρόγραμμα "Ορίζων 2020" (Horizon 2020) για την περίοδο 2014-2020, ήταν το χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για τη Έρευνα και τη Καινοτομία, με προϋπολογισμό περίπου 80 δισ. Ευρώ.⁴⁰

Στα πλαίσια του προγράμματος υπήρχε ο ειδικός στόχος «Καινοτομία στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)» που παρέχει χρηματοδότηση και υποστήριξη

⁴⁰ Enterprise Europe Network (nd) *Horizon 2020*. Available at: <https://www.een.gr/orizontas-2020>

προσαρμοσμένη στις ανάγκες των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των startups, με σκοπό την τόνωση όλων των μορφών καινοτομίας στις ΜΜΕ, στοχεύοντας κυρίως σε εκείνες που έχουν δυνατότητες να αναπτυχθούν και να διεθνοποιηθούν στην ενιαία αγορά και πέραν αυτής. Για να το επιτύχει αυτό, το Horizon 2020 προσέφερε ειδικά καθορισμένα προγράμματα χρηματοδότησης. Το 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την υποστήριξή της για 283 καινοτόμα έργα μέσω του πιλοτικού προγράμματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (EIC), με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜΜΕ. Στο πλαίσιο του προγράμματος SME Instrument, 278 ΜΜΕ από 27 χώρες επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση, λαμβάνοντας συνολικά €129 εκατομμύρια στην 2^η Φάση και €10 εκατομμύρια στην 1^η Φάση του Horizon 2020. Μέσω του προγράμματος Fast Track to Innovation, 15 έργα από 16 χώρες έλαβαν €34,4 εκατομμύρια τα οποία αφορούσαν προηγμένες τεχνολογίες, όπως το blockchain, οι κβαντικοί φωτοανιχνευτές και η βιοδιασπώμενη συσκευασία.⁴¹

Σύμφωνα με έκθεση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος Horizon 2020 της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία», το πρόγραμμα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση πρόσθετης χρηματοδότησης της Έρευνας και Καινοτομίας και συνέβαλε στον στόχο της ΕΕ να επενδύσει το 3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) σε αυτούς τους τομείς έως το 2020. Ωστόσο, οι επενδύσεις του προγράμματος «αντιστοιχούσαν» μόνο στο 10 % των δημόσιων δαπανών Έρευνας και Ανάπτυξης στην ΕΕ, με την κύρια μορφή χρηματοδότησης να προέρχεται από τα κράτη μέλη και τους περιφερειακούς οργανισμούς. Έως τα τέλη του 2020, οι επενδύσεις της ΕΕ σε έρευνα και καινοτομία είχαν αυξηθεί στο 2,32% του ΑΕΠ, σημειώνοντας αύξηση 15% από την έναρξη του προγράμματος (2,02%). Οι οργανισμοί που έλαβαν χρηματοδότηση από το πρόγραμμα παρουσίασαν μεγαλύτερη ικανότητα να προσελκύουν επιχειρηματικά κεφάλαια σε σύγκριση με τους μη χρηματοδοτούμενους αιτούντες. Ειδικότερα, οι ΜΜΕ που συμμετείχαν στο πρότζεκτ LEIT του προγράμματος κατάφεραν να προσελκύσουν επενδύσεις σε μετοχικό κεφάλαιο τέσσερις φορές υψηλότερες από τη συνεισφορά της ΕΕ. Επιπλέον, ο χρηματοδοτικός μηχανισμός InnoFin, ο οποίος τελούσε υπό την διαχείριση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και υποστηριζόταν από χρηματοδότηση ύψους 3,7 δισ. ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος Horizon 2020, κατάφερε να κινητοποιήσει ιδιωτική χρηματοδότηση για καινοτόμες startups και άλλους παράγοντες του οικοσυστήματος στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, προσέλκυσε 77,5 δισ. ευρώ σε δανειακά και ιδιωτικά κεφάλαια για περισσότερους από 38,000 οργανισμούς, υπερβαίνοντας τους αρχικούς του στόχους, ενώ ακόμη ενίσχυσε την ανάπτυξη οικοσυστημάτων και δικτύων επιχειρηματικών κεφαλαίων. Θα πρέπει να

---

⁴¹ Valcheva, K. (2023) 'Unleashing the Power of Innovation: The Transformative Role of SMEs in EU', *Journal of Management Sciences and Applications*, 2(1), pp. 162-168. Available at: <https://doi.org/10.37075/JOMSA.2023.1.1> (Accessed: 27 February 2024).

σημειωθεί ότι το 41 % των έργων του προγράμματος βρίσκονταν ακόμη σε εξέλιξη κατά τον χρόνο της τελικής αξιολόγησης.⁴²

Declaration on the EU Startup Nations Standard of Excellence

24 κράτη μέλη της ΕΕ και η Ισλανδία έχουν υπογράψει πρότυπο αριστείας χωρών της ΕΕ για τις νεοφυείς επιχειρήσεις στο οποίο περιλαμβάνεται μια σειρά βέλτιστων πρακτικών για ένα περιβάλλον φιλικό προς τις νεοφυείς επιχειρήσεις.

Τα κράτη μέλη δεσμεύονται να λάβουν μέτρα που περιλαμβάνουν:

- Θέσπιση ενός σαφούς ευρωπαϊκού σημείου αναφοράς για τον ορισμό των βασικών χαρακτηριστικών των startups που θα ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη.
- Ανάδειξη της σπουδαιότητας της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και ενός περιβάλλοντος φιλικό προς την επιχειρηματικότητα, ως μείζονος σημασίας για την παγκόσμια επιτυχία των startups.
- Κοινοποίηση των βέλτιστων πρακτικών, από την Ευρώπη και άλλες χώρες, και λήψη δράσης σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών που υποστηρίζουν τις startups.
- Δημιουργία μιας πλατφόρμας δεδομένων κοινή για όλα τα κράτη μέλη, προκειμένου να διευκολύνει τη μέτρηση και την παρακολούθηση της προόδου των startups με βάση την τακτική αναφορά της εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών.⁴³

COSME

Ένα άλλο ειδικό πρόγραμμα της ΕΕ για τις ΜΜΕ ήταν το COSME, το οποίο δραστηριοποιήθηκε για τη χρηματοδοτική περίοδο 2014-2020 με συνολικό προϋπολογισμό 2,3 δισ. ευρώ, ειδικά σχεδιασμένο για να στηρίξει τις ΜΜΕ. Αυτή η πρωτοβουλία, που ξεκίνησε από την Επιτροπή (Κομισιόν), είχε ως στόχο να παράσχει στις ΜΜΕ τα εργαλεία, τους πόρους και τις ευκαιρίες για να ακμάσουν στην ευρωπαϊκή αγορά. Το COSME επικεντρώθηκε σε τομείς όπως η βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά και στη διεθνοποίηση, η προώθηση της επιχειρηματικότητας, η προώθηση ευνοϊκών επιχειρηματικών κανονισμών και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στην Ευρώπη. Επιπλέον, βοήθησε τις ΜΜΕ να επωφεληθούν από την Ενιαία Αγορά με τη δημιουργία επιχειρηματικών συνδέσμων και τη διεύρυνση των εξαγωγικών τους δραστηριοτήτων

---

⁴² European Commission (2024) *Ex post evaluation of Horizon 2020, the EU framework programme for research and innovation*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0049> (Accessed: 27 February 2024).

⁴³ European Commission (nd) *Startup Nations Standard*. Available at: [SNS-declaration.pdf \(startupnationsstandard.eu\)](https://start-up-nations-standard.eu) (Accessed: 27 February 2024).

πέρα από την Ευρώπη. Το πρόγραμμα αποσκοπεί επίσης στη μείωση του διοικητικού φόρτου, στην προώθηση φιλικών προς τις ΜΜΕ κανονισμών και στην ενίσχυση του συντονισμού των βιομηχανικών πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών. Το COSME διαδραμάτισε ζωτικό ρόλο στην ενδυνάμωση των ΜΜΕ προωθώντας ένα ευνοϊκό περιβάλλον και υποστηρίζοντας την ανταγωνιστικότητα σε στρατηγικούς τομείς όπως ο τουρισμός.⁴⁴⁴⁵

European Tech Champions Initiative (ETCI)

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα αφιερωμένο στην υποστήριξη της τεχνολογικής καινοτομίας, την προώθηση της ανάπτυξης και την ενίσχυση του οικοσυστήματος τεχνολογίας της Ευρώπης. Μέσω στρατηγικών επενδύσεων, συνεργασίας και καθοδήγησης, το ETCI – διαχειριζόμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων – στοχεύει στο να ενδυναμώσει την επόμενη γενιά των ευρωπαϊκών πρωταγωνιστών της τεχνολογίας, διαμορφώνοντας το μέλλον της τεχνολογίας και προωθώντας την ψηφιακή μεταμόρφωση της Ευρώπης. Ένα χρόνο με την δημιουργία του σηματοδοτεί την επέτειο ενός έτους με επενδύσεις ύψους σχεδόν 1 δισεκατομμυρίου ευρώ με στόχο την κινητοποίηση έως και 6 δισεκατομμυρίων ευρώ, για να ενισχύσει τη δέσμευσή της να επενδύσει σε καινοτόμες εταιρείες και να προωθήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό σε ολόκληρη την ήπειρο. Καθώς η πρωτοβουλία ETCI γιορτάζει το ορόσημο του ενός έτους λειτουργίας της, ανανεώνει τη δέσμευσή της να καλλιεργήσει το ευρωπαϊκό οικοσύστημα τεχνολογίας, να προωθήσει τη συνεργασία και να ενισχύσει την ανάπτυξη μετασχηματιστικών εγχειρημάτων. Μέσω στρατηγικών επενδύσεων και συμπράξεων, το ETCI θα συνεχίσει να ενδυναμώνει την επόμενη γενιά Ευρωπαίων πρωταθλητών τεχνολογίας, διαμορφώνοντας το ψηφιακό μέλλον της Ευρώπης.⁴⁶

Αυτά είναι μόνο μερικά από τα συστήματα υποστήριξης και τα προγράμματα που υπάρχουν στην Ευρώπη. Συνολικά, υπάρχουν πάνω από 200 οικονομικά προγράμματα ειδικά για τις startups. Αυτά τα συστήματα υποστήριξης είναι προσβάσιμα είτε απευθείας από την Ευρωπαϊκή Ένωση είτε μέσω προγραμμάτων που διαχειρίζονται σε

---

⁴⁴ Valcheva, K. (2023) 'Unleashing the Power of Innovation: The Transformative Role of SMEs in EU', *Journal of Management Sciences and Applications*, 2(1), pp. 162-168. Available at: <https://doi.org/10.37075/JOMSA.2023.1.1> (Accessed: 27 February 2024).

⁴⁵ European Commission (2022) COSME 2014-2020 Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs 2019 Monitoring Report. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0527> (Accessed: 27 February 2024).

⁴⁶ European Investment Fund (2023) European Tech Champions Initiative celebrates one-year anniversary with €1 billion of investments. Available at: https://www.eif.org/what_we_do/equity/news/2024/european-tech-champions-initiative-celebrates-one-year-anniversary-with-1-billion-of-investments.htm (Accessed: 25 February 2024).

περιφερειακό επίπεδο. Οι startups δεν έχουν μόνο πρόσβαση σε αυτά τα διάφορα οικονομικά προγράμματα υποστήριξης αλλά και σε πολλά διαφορετικά μη οικονομικά προγράμματα, όπως προγράμματα υποστήριξης υπηρεσιών

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία αποτελούν βασικό μοχλό οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και για το λόγο αυτό θα παραμείνουν προτεραιότητα στις πολιτικές της Ε.Ε. και των μηχανισμών της.

Μελέτη Χωρών Ευρώπης

Τα κορυφαία startup οικοσυστήματα στην Ευρώπη μπορούν να καταταχθούν σε 4 κατηγορίες με βάση την δυναμική τους.

Το Λονδίνο κατέχει το κορυφαίο οικοσύστημα της Ευρώπης, με μια σημαντική διαφορά από όλες τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές πόλεις. Το Λονδίνο έχει παραπάνω από διπλάσια επίδοση σε σχέση με το Παρίσι, που βρίσκεται στην 2η θέση στην Ευρώπη.

Το Παρίσι και το Βερολίνο αποτελούν τις πόλεις της 2ης κατηγορίας της Ευρώπης, διατηρώντας μια σημαντική διαφορά από τη Στοκχόλμη και το Άμστερνταμ, τις πόλεις της Ευρώπης της 3ης κατηγορίας.

Τέλος, η 4η κατηγορία της Ευρώπης περιλαμβάνει τη Μόσχα, το Μόναχο, τη Βαρκελώνη και το Ελσίνκι.⁴⁷

---

⁴⁷ StartupBlink (2023) *Global Startup Ecosystem Index 2023*. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).

Regional Rank	City	Global Rank	Rank Change (from 2022)	Total Score
1	London, United Kingdom	3	—	127.426
2	Paris, France	9	+1	57.477
3	Berlin, Germany	11	+1	48.356
4	Stockholm, Sweden	19	+4	33.455
5	Amsterdam, The Netherlands	27	—	27.304
6	Moscow, Russia	30	-1	23.904
7	Munich, Germany	34	+5	21.485
8	Barcelona, Spain	40	-3	17.658
9	Helsinki, Finland	43	+5	16.329
10	Madrid, Spain	49	+1	13.514
11	Dublin, Ireland	51	-5	12.930
12	Istanbul, Türkiye	53	+13	12.319
13	Copenhagen, Denmark	57	-4	11.574
14	Tallinn, Estonia	60	+2	11.035
15	Zurich, Switzerland	61	+7	10.901
16	Lisbon, Portugal	62	+21	10.232
17	Cambridge, United Kingdom	63	—	10.048
18	Oslo, Norway	64	+8	9.963
19	Milan, Italy	66	-1	9.887
20	Vienna, Austria	70	+1	8.802

Εικόνα 4, Κορυφαίες ευρωπαϊκές πόλεις για το οικοσύστημα των νεοφυών επιχειρήσεων, Πηγή: StartupBlink Global Startup Ecosystem Index 2023

Ηνωμένο Βασίλειο - Λονδίνο

Για πολλά χρόνια τώρα, η ισχύς του startup οικοσυστήματος του Ηνωμένου Βασιλείου αντικατοπτρίζεται στις κορυφαίες καινοτομίες που προέρχονται από τους επιχειρηματίες που προσελκύει, όπως αποδεικνύουν οι παγκόσμιοι μονόκεροι που έχει αναδείξει (Revolut και Wise).⁴⁸ Το Ηνωμένο Βασίλειο κατέχει την πρώτη θέση στην Ευρώπη ως κορυφαίος προορισμός για εταιρείες μονόκερους, έχοντας πάνω από 100 εταιρείες που αποτιμώνται σε 250 εκατ. έως 800 εκατ. δολάρια η καθεμία και πάνω από 35.000χιλ startups και scaleups σε όλη την χώρα. Ένα ποσοστό 35% των tech-unicorns της Ευρώπης, έχει δημιουργηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και είναι πρώτη στην

⁴⁸ Ibid.

παγκόσμια κατάσταση ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες. Το 2019 μόνο, είχαν καταγραφεί 18 εταιρείες unicorns, των οποίων η αξία άγγιζε τα 44,17 δις δολάρια.⁴⁹

Ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων εργάζεται σε startup εταιρείες της βρετανικής πρωτεύουσας. Ξένοι επιχειρηματίες επιλέγουν να εγκατασταθούν στο Λονδίνο λόγω του ευνοϊκού φορολογικού καθεστώτος, της διαθεσιμότητας χρηματοδότησης και τη πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά. Το Λονδίνο θεωρείται η παγκόσμια χρηματιστηριακή πρωτεύουσα, και διαθέτει ανεπτυγμένη υποδομή και εκτεταμένη αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου. Το Λονδίνο παρουσιάζει την υψηλότερη συγκέντρωση ταλέντων στον κόσμο, χάρη στα παγκοσμίου φήμης πανεπιστήμια του και σε ένα υψηλά εκπαιδευμένο και καταρτισμένο εργατικό δυναμικό, καθιστώντας την τη 5η πιο καινοτόμο πόλη παγκοσμίως και το κορυφαίο κέντρο ταλέντων παγκοσμίως -σχεδόν το 59% των startup επιχειρηματιών έχει τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε σύγκριση με τον παγκόσμιο μέσο όρο του μόλις 34%. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δεδομένα του Global Startup Ecosystem Report της Startup Genome, το οικοσύστημα του Λονδίνου κατατάσσεται στην 2η θέση παγκοσμίως αμέσως μετά τη Silicon Valley, ανταγωνιζόμενη την Νέα Υόρκη ή οποία συνευρίσκεται στην ίδια θέση. Η αξία του οικοσυστήματος εκτιμάται στα 47 δις. δολάρια, το οποίο είναι υψηλότερο από τον παγκόσμιο μέσο όρο.

Η East London Tech City είναι ένα σύμπλεγμα εταιρειών υψηλής τεχνολογίας που βρίσκεται στο Ανατολικό Λονδίνο, ένα κέντρο πληροφορικής και ψηφιακής τεχνολογίας. Αυτό το μέρος ονομάζεται επίσης "Silicon Roundabout".

Στη μελέτη που διεξήχθη από το European Startup Monitor, το 2018, επιβεβαίωσε ότι δημιουργούνται κατά μέσο όρο 70 νέες θέσεις εργασίας ανά νεοφυή επιχείρηση ετησίως. Ο μέσος όρος βασίζεται σε startups υψηλού ρυθμού ανάπτυξης. Μόνο το 15% των ιδρυτών είναι γυναίκες στο Λονδίνο. Ωστόσο, αυτός ο αριθμός δεν διαφέρει ριζικά από άλλα οικοσυστήματα εκκίνησης: Σιλικόν Βάλει (16%), Νέα Υόρκη (23%), Πεκίνο (16%).⁵⁰

Το μεγαλύτερο ποσοστό των startups ασχολείται με παραδοσιακούς τομείς τεχνολογίας, όπως το Λογισμικό ως υπηρεσία (21,2%) ή το ηλεκτρονικό εμπόριο, (5,8%, σε σύγκριση με το 3,3% μέσο όρο της ΕΕ). Σημαντικό γεγονός αποτελεί ότι οι ιδρυτές στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι επίσης ανάμεσα στους πρωτοπόρους στο σύγχρονο τομέα της τραπεζικής, που ονομάζεται Fintech (6,6% των startups είναι παρόντες σε αυτόν τον

---

⁴⁹ Startup Portugal (2021) *United Kingdom Startup Ecosystem Report*. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-uk.pdf> (Accessed: 26 February 2024).

⁵⁰ SOL Editorial Team (2024) *London Startup Ecosystem - Ultimate Report 2024*, Start-ups of London. Available at: <https://startupsoflondon.com/london-startup-ecosystem-ultimate-report/> (Accessed: 26 February 2024).

τομέα, σε σύγκριση με το 5,1% μέσο όρο της ΕΕ).⁵¹ Αυτό αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες, αν όχι η μεγαλύτερη, επιτυχία του οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων του Ηνωμένου Βασιλείου την τελευταία δεκαετία, καθώς το Λονδίνο έχει εξελιχθεί σε έναν από τους κορυφαίους κόμβους FinTech παγκοσμίως, φιλοξενώντας 25 από τις 50 πιο επιτυχημένες εταιρείες FinTech στην Ευρώπη.⁵²

Οι επενδύσεις σε VC συνέχισαν να αυξάνονται, φθάνοντας σε ρεκόρ ύψους 15 δις. δολαρίων το 2020. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση Tech Nation Report, το Ηνωμένο Βασίλειο κατατάσσεται επί του παρόντος τρίτο στον κόσμο όσον αφορά τις επενδύσεις στον τομέα της τεχνολογίας, αμέσως μετά την Κίνα και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Υποστήριξη και χρηματοδότηση των startups

Η βρετανική κυβέρνηση έχει ενθαρρύνει και παρέχει υποστήριξη σε τομείς όπως οι επενδύσεις σε πρώιμο στάδιο (seed), η δέσμευση για ανοικτά δεδομένα (open data), οι ευνοϊκοί φορολογικοί συντελεστές για εταιρείες και η συνολική απλούστευση του φορολογικού συστήματος. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες βασίζονται σε ένα ήδη ευνοϊκό σύνολο προγραμμάτων κινήτρων, όπως διαμορφώθηκαν από τις κυβερνήσεις και των δύο πλευρών της πολιτικής, ώστε να δημιουργηθεί ένα εξαιρετικά ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα τόσο σε δράση όσο και σε πνεύμα. Στο σύνολό τους, το φάσμα των κυβερνητικών πολιτικών και δράσεων καθιστούν το Ηνωμένο Βασίλειο ιδιαίτερα ελκυστικό για επιχειρηματίες και επενδυτές, ιδίως στο στάδιο της σποράς (seed).

Η χώρα γίνεται πόλος έλξης για νέους επενδυτές χάρη στην ύπαρξη προγραμμάτων όπως το Innovator visa και το Startup visa, καθώς και το γεγονός ότι διαθέτει ένα ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς για τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, το Innovate UK, ο εθνικός οργανισμός καινοτομίας, υποστηρίζει το οικοσύστημα μέσω διάφορων προγραμμάτων επιταχυντών, επιχορηγήσεων και πόρων.

Οι επιχειρηματίες που ιδρύουν επιχειρήσεις στην πρωτεύουσα μπορούν να αναζητήσουν υποστήριξη από το London Co-Investment Fund, ένα πρόγραμμα που ιδρύθηκε από το London Economic Action Partnership (LEAP), το οποίο συνεισέφερε 25 εκατομμύρια λίρες στο ταμείο, υποστηρίζεται από τον δήμαρχο του Λονδίνου και υλοποιείται από το Funding London και το Capital Enterprise, με ύψος επιχορηγήσεων μεταξύ 250.000 και 1 εκατομμυρίου λιρών.⁵³

---

⁵¹ Steigertahl, L. et al. (2018) EU Startup Monitor. Available at: <http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf> (Accessed: 20 February 2024).

⁵² Ibid.

⁵³ Startup Portugal (2021) *United Kingdom Startup Ecosystem Report*. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-uk.pdf> (Accessed: 26 February 2024).

Η κυβέρνηση προσφέρει αρκετούς τρόπους χρηματοδότησης για τις startups, οι οποίες μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις σε ποικίλες κυβερνητικές επιχορηγήσεις που προσφέρονται από το Υπουργείο Επιχειρήσεων, Ενέργειας και Βιομηχανικής Στρατηγικής ή το πρόγραμμα Startup Loans, το οποίο προσφέρει δάνεια έως και £25,000 με σταθερό επιτόκιο 6% ετησίως για νέες επιχειρηματικές ιδέες. Οι επιτυχείς υποψήφιοι λαμβάνουν επίσης καθοδήγηση στη σύνταξη ενός επιχειρηματικού πλάνου και έως και 12 μήνες δωρεάν mentoring.⁵⁴

Στο Λονδίνο, έχουν τεθεί σε εφαρμογή διάφορες κυβερνητικές πρωτοβουλίες με σκοπό την αύξηση των επενδύσεων, ειδικά των επενδύσεων υψηλού κινδύνου. Αυτά τα κίνητρα συνήθως έχουν τη μορφή φοροαπαλλαγών και προέρχονται απευθείας από την πρωτοβουλία που ονομάζεται Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS), και επιτρέπουν σε έναν επενδυτή να λάβει πίσω έως και το 50% του συνολικού ποσού που επενδύθηκε.⁵⁵ Επιπλέον υπάρχουν φορολογικές ελαφρύνσεις για την Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A), οι οποίες επιτρέπουν στις εταιρείες την επιστροφή των εξόδων στην E&A έως δύο χρόνια μετά. Το SEIS δημιουργήθηκε επίσης για να βοηθήσει startups υψηλότερου κινδύνου να αντλήσουν χρηματοδότηση, προσφέροντας γενναιόδωρες φορολογικές ελαφρύνσεις 30%-50% στους επενδυτές. Αυτό αποτελεί σημαντικό κίνητρο για τους επιχειρηματικούς αγγέλους να επενδύσουν τα χρήματά τους σε εταιρείες με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτές οι επενδύσεις συχνά συγκεντρώνονται σε επενδυτικά ταμεία που τα διαχειρίζονται εταιρείες κεφαλαιουχικού κινδύνου (VC companies), πράγμα που επιτρέπει την πραγματοποίηση μεγαλύτερων επενδύσεων σε εταιρείες που πληρούν τις προϋποθέσεις.

Το Υπουργείο Διεθνούς Εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου ανέπτυξε περαιτέρω μια πρωτοβουλία, η οποία ονομάζεται Venture Capital Matchmaking - DIT Platform και έχει σκοπό την σύνδεση επενδυτών κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου του Ηνωμένου Βασιλείου με startups από όλη την Ευρώπη και το Ισραήλ. Στόχος είναι η διευκόλυνση διασύνδεσης των κορυφαίων ευρωπαϊκών startup εταιρειών που αναζητούν τα κεφάλαια που απαιτούνται για τη διεθνοποίηση των επιχειρήσεών τους, και του πλούσιου δικτύου χρηματοδοτών σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο.⁵⁶

Επιταχυντές και θερμοκοιτίδες

---

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ HM Revenue & Customs (2017) *Apply to use the Seed Enterprise Investment Scheme to raise money for your company*, GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/guidance/venture-capital-schemes-apply-to-use-the-seed-enterprise-investment-scheme> (Accessed: 28 February 2024).

⁵⁶ Startup Portugal (2021) *United Kingdom Startup Ecosystem Report*. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-uk.pdf> (Accessed: 26 February 2024).

Υπάρχουν περίπου 250 θερμοκοιτίδες και 200 επιταχυντές στο Ηνωμένο Βασίλειο, εκ των οποίων το ήμισυ των επιταχυντών βρίσκονται στο Λονδίνο, ενώ οι θερμοκοιτίδες είναι πιο ομοιόμορφα κατανεμημένες σε άλλες πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι, ενώ οι επιταχυντές, οι οποίοι υποστηρίζουν περίπου 3.700 επιχειρήσεις, στηρίζονται κυρίως σε εταιρικές/ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης, οι θερμοκοιτίδες στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες υποστηρίζουν περίπου 6.900 επιχειρήσεις συνήθως χρηματοδοτούνται από το δημόσιο τομέα ή από πανεπιστήμια. Ο τομέας των ψηφιακών τεχνολογιών αποτελεί το κύριο σημείο ενδιαφέροντος των θερμοκοιτίδων που εξειδικεύονται σε έναν τομέα. Υπολογίζεται ότι το 29% των θερμοκοιτίδων εστιάζει στις ψηφιακές τεχνολογίες, ενώ το 45% δεν έχει κάποια εξειδίκευση.⁵⁷

Κάποιοι από τους πιο γνωστούς επιταχυντές και θερμοκοιτίδες στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι:

- Barclays Accelerator (Fintech focus)
- Founders Factory (One of the top London based accelerators)
- Breed Reply (IoT focus)
- Campus London (Google's space for entrepreneurs)
- BBC Worldwide Labs (digital media companies)
- IDEALondon (UCL and Cisco run Post Accelerator)
- Seedcamp (Europe's leading pre-seed and seed stage investment fund for startups)
- Collider (Adtech focused accelerator)
- CyLon (Cybersecurity focused accelerator)
- Impact Hub (Social entrepreneurship focus)

Προκλήσεις

Παρόλο που οι διοικητικές διαδικασίες είναι εύκολες, γρήγορες και αποτελεσματικές στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο τραπεζικός τομέας είναι πιο απαιτητικός για τις startups όσον αφορά το επιχειρηματικό τους πλάνο. Το πρόβλημα προκύπτει όταν οι startups αναζητούν οικονομική υποστήριξη και το επιχειρηματικό τους σχέδιο είναι αόριστο ή αμφισβητήσιμο. Επιπλέον, αν η εταιρεία είναι νέα στην αγορά και δεν έχει αναπτύξει σταθερές βάσεις, όπως οικονομικές εγγυήσεις, υποστήριξη από μεγάλες εταιρείες ή ακόμα και αν πρόκειται για την πρώτη επιχειρηματική προσπάθεια του ιδρυτή της επιχείρησης, το τραπεζικό σύστημα πιθανότατα θα αρνηθεί οποιαδήποτε δάνεια. Στο

---

⁵⁷ SOL Editorial Team (2024) *London Startup Ecosystem - Ultimate Report 2024*, Start-ups of London. Available at: <https://startupsoflondon.com/london-startup-ecosystem-ultimate-report/> (Accessed: 26 February 2024).

Ηνωμένο Βασίλειο και όχι μόνο, οι επιχειρήσεις χρειάζονται τουλάχιστον 3 χρόνια λειτουργίας και εμπειρίας, πριν λάβουν σημαντικά χρηματοδοτικά δάνεια. Αυτές οι δυσκολίες εξηγούνται από το γεγονός ότι ο βρετανικός τραπεζικός τομέας υιοθετεί σημαντικές πολιτικές διαφάνειας.

Ένα πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει το Λονδίνο σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες είναι το κόστος έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Η ακριβή ενοικίαση γραφείων, το υψηλό κόστος εξειδικευμένων εργατών, τα ακριβά επιχειρηματικά είδη και η ανάγκη για ανταγωνιστικούς μισθούς για τη διατήρηση ταλέντων, δημιουργούν πρόκληση για τις επιχειρήσεις στο Λονδίνο. Αυτό απαιτεί την προϋπαρξη πηγών χρηματοδότησης και ιδιωτικών κεφαλαίων από τους ίδιους τους επιχειρηματίες.

Οι προκλήσεις που προκύπτουν από τις συνέπειες του Brexit δεν πρέπει να υποτιμηθούν. Το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει ένα εξαιρετικό οικοσύστημα startup επιχειρήσεων που προσελκύει πολλούς ξένους επιχειρηματίες, κυρίως από την Ευρώπη, εξαιτίας της ευκολίας μετεγκατάστασης και προσαρμογής για οποιονδήποτε αγγλόφωνο. Ωστόσο, το Brexit έχει καταστήσει πιο δύσκολη τη μετεγκατάσταση για τους ευρωπαίους επιχειρηματίες, και θα απαιτηθεί ιδιαίτερη προσπάθεια από την κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει αυτές τις πιθανές μακροπρόθεσμες ζημιές. Φαίνεται ότι εν μέσω μιας παγκόσμιας ύφεσης της αγοράς, η υποστήριξη της κυβέρνησης για το οικοσύστημα μειώνεται ολοένα και περισσότερο. Το 2023, ο δημόσιος τομέας απέσυρε την επιχορήγησή ψηφιακής ανάπτυξης ύψους 12 εκατομμυρίων λιρών για την Tech Nation, μια οργάνωση που έχει συνεισφέρει σημαντικά στο οικοσύστημα, η οποία τώρα θα παύσει τις λειτουργίες της. Παρά τις προκλήσεις, το οικοσύστημα startup επιχειρήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο παραμένει ανθεκτικό. Αντιμετωπίζοντας το κλείσιμο της Silicon Valley Bank (SVB), είδαμε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς του οικοσυστήματος, συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης, να συνεργάζονται για να σώσουν την SVB UK. Η συντονισμένη αντίδραση του οικοσυστήματος έσωσε εκτιμώμενα 3.000 τεχνολογικές εταιρείες και έως και το 40% των εταιρειών start-up του Ηνωμένου Βασιλείου που είχαν λογαριασμούς ή σχέσεις με την SVB.⁵⁸

Εάν το Ηνωμένο Βασίλειο διατηρήσει την ικανότητά του να συνεχίσει να είναι το οικοσύστημα προτίμησης στην Ευρώπη και συνεχίσει να αξιοποιεί τα κορυφαία του πανεπιστήμια, το επιχειρηματικό του περιβάλλον και την προηγμένη καινοτομία, θα συνεχίσει να ανταγωνίζεται δυναμικά τα κορυφαία οικοσυστήματα startup επιχειρήσεων.

---

⁵⁸ StartupBlink (2023) *Global Startup Ecosystem Index 2023*. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).

Γερμανία-Βερολίνο

Η Γερμανία είναι μια οικονομία στην οποία οι "mittelstand (μικρομεσαίες επιχειρήσεις)" έχουν μια μακρόχρονη παράδοση στον τομέα της μηχανολογίας, της πληροφορικής και της τεχνολογίας. Επιπλέον, η γερμανική σκηνή των startups είναι αρκετά δυναμική και δημιουργεί θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης, προωθώντας την καινοτομία και την ανάπτυξη σε μεγάλα τμήματα της γερμανικής οικονομίας. Εν όψει του ψηφιακού μετασχηματισμού των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποκτά μεγαλύτερη αξία. Αυτή η τάση αποτυπώνεται στο υψηλό ποσοστό startups με καινοτόμα επιχειρηματικά μοντέλα στην ψηφιακή οικονομία. Σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργήθηκε μια Συμβουλευτική Επιτροπή για τη Νεανική Ψηφιακή Οικονομία στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης για την Ψηφιακή Οικονομία, με σκοπό την ενίσχυση της νεανικής ψηφιακής οικονομίας στη Γερμανία.⁵⁹

Η γερμανική σκηνή startup επιχειρήσεων χαρακτηρίζεται από την ομοσπονδιακή δομή της χώρας, η οποία δίνει περισσότερη εξουσία και ανεξαρτησία στα γερμανικά κρατίδια και ευνοεί την ανάπτυξη ενός μη επικεντρωμένου οικοσυστήματος startup επιχειρήσεων. Η Γερμανία διαθέτει 17 διαφορετικά οικοσυστήματα, τα οποία κατατάσσονται στα 300 κορυφαία παγκοσμίως. Ωστόσο το Βερολίνο κατέχει το σημαντικότερο οικοσύστημα startup επιχειρήσεων, ακολουθούμενο από το Μόναχο. Το οικοσύστημα του Βερολίνου είναι ένας από τους κορυφαίους ευρωπαϊκούς κόμβους, μετά το Λονδίνο, και κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις παγκοσμίως. Η Γερμανία έχει 8 πόλεις στον κατάλογο των 50 κορυφαίων της ΕΕ, περισσότερες από κάθε άλλο κράτος στην Ένωση. Τρία τοπικά πανεπιστήμια - το Πανεπιστήμιο Humboldt, το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου και το Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Βερολίνου – τα οποία κατατάσσονται μεταξύ των 100 κορυφαίων στον κόσμο έχουν θέσει ψηλά την ποιότητα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην πόλη γεγονός που βοήθησε καταλυτικά στην ταχεία ανάπτυξη των νεοφυών επιχειρήσεων στο Βερολίνο. Επίσης, αρκετά πανεπιστήμια του Βερολίνου είναι χορηγοί της πρωτοβουλίας Berlin Startup Scholarship. Μια έρευνα για τις νεοφυείς επιχειρήσεις, που διεξήχθη για τρίτη φορά από το Κέντρο Επιχειρηματικότητας του Τεχνικού Πανεπιστημίου του Βερολίνου, καταγράφει την σπουδαία συνεισφορά των πανεπιστημιακών spinoffs για το τοπικό οικοσύστημα".⁶⁰

---

⁵⁹ Kollmann, T. et al. (2015) *European Startup Monitor*. Available at: (Accessed: 25 February 2024). https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/03/esm_final_WEB.pdf (Accessed: 25 February 2024).

⁶⁰ Wöbken, H. (2022) *BERLIN: STARTUP REPORT A 2022 overview of the state of the Berlin startup ecosystem*, Berlin's Transition from a Global Startup to a Global Scaleup Ecosystem, startup genome_Senate Department for Economics, Energy and Public Enterprises, Projekt Zukunft. Available at: https://ifse.de/Pdf/Projekt_Zukunft_Startup_Report_Berlin_IFSE_EN.pdf (Accessed: 25 January 2024).

National Rank & Change (from 2022)	City	Global Rank & Change (from 2022)	Total Score	Top Industry Global Rank
1 ⁻	Berlin	11 ⁺¹	48.36	Fintech
2 ⁻	Munich	34 ⁺⁵	21.49	Transportation
3 ⁻	Hamburg	90 ⁻¹⁵	7.85	Marketing & Sales
4 ⁺²	Rhine-Neckar Area	148 ⁺⁴	4.40	Software & Data
5 ⁻	Frankfurt	160 ⁻¹⁴	3.97	Fintech
6 ⁻²	Cologne	166 ⁻³¹	3.83	Edtech
7 ⁺¹	Mainz	182 ⁺¹⁷	3.43	
8 ⁻¹	Stuttgart	188 ⁻²⁰	3.23	Hardware & IoT
9 ⁺¹	Dusseldorf	204 ⁺¹⁰	2.72	Social & Leisure
10 ⁺¹	Leipzig	205 ⁺¹⁹	2.65	

Εικόνα 5, Startup Οικοσύστημα Γερμανίας, Πηγή: StartupBlink Global Startup Ecosystem Index 2023

Σύμφωνα με την έκθεση startupdetector 2021, 741 από τις 3.348 καταγεγραμμένες νεοφυείς επιχειρήσεις στη Γερμανία, δηλαδή περίπου το ένα τέταρτο (22%), ιδρύθηκαν στο Βερολίνο. Το 2020 υπήρχαν 711 και το προηγούμενο έτος 616.⁶¹

Στο Βερολίνο, η N26 έχει καθιερωθεί ως μια επιτυχημένη fintech startup, ενώ η TIER επικεντρώνεται στη μικροκινητικότητα. Στο Μόναχο, η έμφαση δίνεται στις νεοφυείς επιχειρήσεις business to business (B2B) και στο hardware & IoT. Η Γερμανία έχει παράδοση στην δημιουργία εταιρειών παγκόσμιας κλίμακας και υψηλής ποιότητας, όπως η SAP, η Siemens και η Bosch. Όλες αυτές οι εταιρείες χρηματοδοτούν πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του γερμανικού εθνικού οικοσυστήματος startup επιχειρήσεων ως μέρος των δραστηριοτήτων τους για την ανοιχτή καινοτομία.

Το οικοσύστημα του Βερολίνου διαπρέπει στον κλάδο της Fintech, όπου κατατάσσεται στην 7η θέση παγκοσμίως. Η πρωτεύουσα κατατάσσεται επίσης στην 9η θέση παγκοσμίως στο κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου και της λιανικής πώλησης και στον τομέα της ενέργειας και του περιβάλλοντος, και στην 8η θέση στον τομέα των μεταφορών. Ο κλάδος με τις καλύτερες επιδόσεις στο Μόναχο είναι οι Μεταφορές, όπου κατατάσσεται στη 10η θέση παγκοσμίως.⁶²

Οι κλάδοι στους οποίους δραστηριοποιούνται οι startup επιχειρήσεις στη Γερμανία είναι ποικίλοι όπως, η πληροφορική και η ανάπτυξη λογισμικού (22,6%) ή το λογισμικό ως υπηρεσία (22,1%), και έχουν κυρίαρχο ρόλο στο κλάδο της βιο/ιατροτεχνολογίας

⁶¹ Ibid.

⁶² StartupBlink (2023) Global Startup Ecosystem Index 2023. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).

(9,3%) σε σύγκριση με 6,5% μέσο όρο της ΕΕ. Ο τυπικός ιδρυτής στη Γερμανία είναι άνδρας (82,4%) και διαθέτει πτυχίο πανεπιστημίου (88,8%). Οι startups στη Γερμανία απασχολούν κατά μέσο όρο 17,2 άτομα και σχεδιάζουν να δημιουργήσουν άλλες 9,0 θέσεις εργασίας μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Ενώ οι περισσότερες startups στη Γερμανία παράγουν έσοδα κυρίως ή εξ ολοκλήρου μέσω B2B (72,9%), ένα σημαντικό ποσοστό εξυπηρετεί επίσης άμεσα τον τελικό καταναλωτή (23,5%). Οι startups στη Γερμανία δείχνουν να έχουν μια παγκόσμια προσέγγιση στη διεθνοποίηση. Ενώ το 84,8% επιθυμεί να διεθνοποιηθεί εντός της ευρωζώνης, το 41,6% εξετάζει την είσοδο σε παγκόσμιες αγορές. Το 25,6% των startups σχεδιάζει να επεκταθεί στην Ασία, όπου ένα ποσοστό 4,2% των γερμανικών startups ήδη δημιουργεί έσοδα στην συγκεκριμένη αγορά, σε σύγκριση με 2,6% μέσο όρο της ΕΕ.⁶³

Ο αριθμός των Unicorns αποτελεί ζωτικό δείκτη για την αξιολόγηση της δυναμικής ανάπτυξης ενός οικοσυστήματος. Με τον μεγαλύτερο πληθυσμό στην Ευρώπη και μια διαφοροποιημένη οικονομία, η Γερμανία φιλοξενεί 30 μονόκερους, καταλαμβάνοντας την 5η θέση στον κόσμο και τη 2η θέση στην Ευρώπη.⁶⁴

Υποστήριξη και χρηματοδότηση των startups

Η κυβέρνηση στηρίζει ενεργά τις νεοφυείς επιχειρήσεις μέσω πολιτικών, κινήτρων και προγραμμάτων χρηματοδότησης, καλλιεργώντας ένα περιβάλλον που ευνοεί την ανάπτυξη τους. Οι κρατικές επιχορηγήσεις συνεχίζουν να αποτελούν κεντρικό πυλώνα, ιδίως στα αρχικά στάδια, με σχεδόν τις μισές startups να χρησιμοποιούν αυτή την μορφή χρηματοδότησης.⁶⁵

Οργανισμοί όπως το City of Berlin, City of Magdeburg, και το City of Kiel εμπλέκονται ενεργά στην ανάπτυξη των τοπικών startup οικοσυστημάτων. Πρωτοβουλίες όπως το ruhrHUB, de:hub, and TechQuirier φέρνουν σε επαφή τους ενδιαφερόμενους φορείς από διαφορετικά μέρη της χώρας και διευκολύνουν την ανταλλαγή γνώσεων. Επιπλέον, εκδηλώσεις όπως το Bits & Pretzels, έχουν αυξήσει τη διεθνή προσοχή στην επιχειρηματική σκηνή της Γερμανίας.⁶⁶

---

⁶³ Steigertahl, L. et al. (2018) *EU Startup Monitor*. Available at: <http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf> (Accessed: 20 February 2024).

⁶⁴ Aicep Portugal Global (2023) *German Startup Ecosystem Welcome Guide 2023*. Available at: <https://www.portugalexporta.pt/sites/default/files/2023-11/german-startup-ecosystem-welcome-guide-2023.pdf> (Accessed: 30 January 2024).

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ StartupBlink (2023) *Global Startup Ecosystem Index 2023*. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, ο δημόσιος τομέας προσφέρει ένα ευρύ σύστημα υποστήριξης για τις startups. Το 2022, εγκρίθηκε η πρώτη στρατηγική της ομοσπονδιακής κυβέρνησης η οποία δεσμεύεται να διαθέσει 30 δισ. ευρώ στον τομέα των startup επιχειρήσεων μέχρι το 2030. Υπάρχουν πολλά άλλα κίνητρα, όπως οι επιχορηγήσεις EXIST για την έναρξη μιας επιχείρησης και τη διευκόλυνση των κοστών ανάπτυξης, το High-Tech Gründerfonds (HTGF) για τις seed επενδύσεις και το Gründung innovative που βοηθάει στην αρχική σύσταση των startups.⁶⁷

Το στρατηγικό πλαίσιο για την πολιτική καινοτομίας του Βερολίνου παρέχεται από την κοινή στρατηγική καινοτομίας του Βερολίνου με το Μπραντεμβούργο "innoBB 2025", η οποία είναι μοναδική στη Γερμανία καθώς ξεπερνά τα όρια των ομοσπονδιακών κρατών. Σε αυτό το πλαίσιο, οκτώ προγράμματα υποστήριξης της καινοτομίας, της Γερουσίας για την Οικονομία, την Ενέργεια και τις Επιχειρήσεις (SenWiEnBe) συμβάλλουν στην ενίσχυση του Βερολίνου ως κέντρου επιχειρήσεων και καινοτομίας. Τα προγράμματα προωθούν δραστηριότητες στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας, που σχετίζονται με ιδιωτικές καινοτομίες, καθώς και με δραστηριότητες startup επιχειρήσεων. Μια κοινή, συντονισμένη και συνεχής προσέγγιση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς είναι κρίσιμη για την επιτυχή προώθηση των startup επιχειρήσεων και την ανάπτυξη ενός startup οικοσυστήματος. Για το στόχο αυτό, το κράτος του Βερολίνου ίδρυσε το 2015 τη Μονάδα Νεοφυών Επιχειρήσεων του Βερολίνου (Berlin Startup Unit) σε συνεργασία με οργανισμούς ανάπτυξης επιχειρήσεων.

Ο Διαγωνισμός επιχειρηματικών σχεδίων Βερολίνου-Βρανδεμβούργου (Business Plan Competition Berlin-Brandenburg) παρέχει χρηματικό έπαθλο άνω των 50.000 ευρώ και υποστήριξη στη δημιουργία επιχειρηματικών ιδεών (επιχειρηματικό σχέδιο ή καμβάς επιχειρηματικού μοντέλου) με δωρεάν σεμινάρια, εργαστήρια, εκδηλώσεις δικτύωσης, διαβουλεύσεις και ανατροφοδότηση. Το 2021, ιδρυτές από το Βερολίνο και το Βρανδεμβούργο είχαν επίσης τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τα καινοτόμα επιχειρηματικά τους μοντέλα στην Startup Arena, στην έκθεση startup επιχειρήσεων deGUT.

Η δημόσια χρηματοδότηση επικεντρώνεται μεταξύ άλλων στα αρχικά στάδια των καινοτόμων startup επιχειρήσεων και στην περίοδο πριν από την έναρξη της λειτουργίας τους. Ένα σημαντικό εργαλείο σε αυτό το πλαίσιο είναι "Berlin Startup Scholarship", που αποτελεί μέρος του επιχειρησιακού προγράμματος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και υποστηρίζει επιλεγμένους ιδρυτές με πρωτοποριακές ιδέες και έργα τεχνολογικού περιεχομένου για έξι έως δώδεκα μήνες να πραγματοποιήσουν της είσοδο τους στην αγορά. Κατά τη διάρκεια της περιόδου χρηματοδότησης, οι

---

⁶⁷ Ibid.

υποψήφιες νεοσύστατες επιχειρήσεις λαμβάνουν έως και 2.000 ευρώ ανά άτομο μηνιαίως, πρόσβαση σε υποδομές και τεχνικό εξοπλισμό, επιχειρηματική τεχνογνωσία και υποστηρικτικά προγράμματα coaching ή πιστοποίησης ή επιμόρφωσης.

Το πρόγραμμα IBB Gründ-ungsbonus το οποίο είναι διαθέσιμο από το 2018, παρέχει στις startup επιχειρήσεις επιδότηση έως και 50% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών έως ένα μέγιστο ποσού των 50.000 ευρώ. Συνολικά το 2021 ενισχύθηκαν 183 startups με συνολικό ύψος χρηματοδότησης περίπου 9,1 εκατ. ευρώ.⁶⁸

Αυτά τα μέτρα στήριξης από τη γερμανική κυβέρνηση δεν είχαν ως στόχο την προώθηση του οικοσυστήματος του Βερολίνου καθαυτό, αλλά την ενίσχυση ολόκληρης της Γερμανίας ως τόπου εγκατάστασης νεοφυών επιχειρήσεων. Ωστόσο, το Βερολίνο μπόρεσε να επωφεληθεί από τα μέτρα αυτά σε ιδιαίτερο βαθμό.⁶⁹

Οι επιχειρηματικοί άγγελοι αντιπροσωπεύουν περίπου το 66% των επενδύσεων σε startup επιχειρήσεις και το ποσοστό αυτό είναι σχετικά σταθερό. Συνολικά, τα τελευταία 3 χρόνια, 13.224 επιχειρηματικοί άγγελοι επένδυσαν σε γερμανικές startups και σήμερα υπάρχουν περίπου 10.925 ενεργοί επιχειρηματικοί άγγελοι στη Γερμανία, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για 19.678 μεμονωμένες επενδύσεις. Υπολογίζεται πως έχουν επενδύσει συνολικά σε 3.569 startups, με τις επενδύσεις σε tech-startups στον κλάδο της υγείας να είναι οι πιο διαδεδομένες.⁷⁰

Επιταχυντές και θερμοκοιτίδες

Στη Γερμανία, ένα πλούσιο δίκτυο υποστηρικτικών φορέων, θερμοκοιτίδων και επιταχυντών startup επιχειρήσεων, καθώς και εκδηλώσεις και εκθέσεις συμβάλλουν στη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ επιχειρηματιών, επενδυτών και εμπειρογνομώνων του κλάδου. Η Γερμανία διαθέτει πάνω 247 επιταχυντές και θερμοκοιτίδες, εκ των οποίων το 1/3 βρίσκεται στο Βερολίνο.

Κάποιοι από τους πιο γνωστούς επιταχυντές και θερμοκοιτίδες στην Γερμανία είναι:

- Founders for Climate

---

⁶⁸ Wöbken, H. (2022) BERLIN: STARTUP REPORT A 2022 overview of the state of the Berlin startup ecosystem, Senate Department for Economics, Energy and Public Enterprises, Projekt Zukunft. Available at: https://ifse.de/Pdf/Projekt_Zukunft_Startup_Report_Berlin_IFSE_EN.pdf (Accessed: 25 January 2024).

⁶⁹ Dauchert, H., Garzik, L. (2022) 'Berlin Innovation System', in: Garzik, L. (eds) *Successful Innovation Systems*. Future of Business and Finance. Springer, Cham, pp. 101-126. Available at: https://doi.org/10.1007/978-3-030-80639-2_7. (Accessed: 20 February 2024).

⁷⁰ Aicep Portugal Global (2023) German Startup Ecosystem Welcome Guide 2023. Available at: <https://www.portugalexporta.pt/sites/default/files/2023-11/german-startup-ecosystem-welcome-guide-2023.pdf> (Accessed: 30 January 2024).

- Catena Capital
- Zeppelin Lab
- Design Farm Berlin
- Open Data Incubator
- Go Silicon Valley
- Startup Incubator Berlin
- Impact Hub Berlin
- Berlin Startup School
- German accerelator

Προκλήσεις

Παρόλο που η Γερμανία προσφέρει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις startups, το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο παρουσιάζει προκλήσεις. Η πλοήγηση στις γραφειοκρατικές διαδικασίες και η εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τους εξελισσόμενους κανονισμούς μπορεί να είναι χρονοβόρα και πολύπλοκη, και οι startups πρέπει να παρακολουθούν τις νομοθετικές αλλαγές και να αντιμετωπίζουν ενεργά τα θέματα συμμόρφωσης για να μειώσουν τους νομικούς κινδύνους.

Υπάρχει ακόμη μεγάλο περιθώριο βελτίωσης για την εξάλειψη της γραφειοκρατίας και την απλούστευση των φορολογικών νόμων που επηρεάζουν αρνητικά τη δυναμική ανάπτυξη των γερμανικών οικοσυστημάτων startup επιχειρήσεων. Ενώ η Γερμανία διαθέτει εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, το υψηλό κόστος εργασίας και οι νόμοι για την προστασία των εργαζομένων μπορεί να αποτελέσουν αποτρεπτικούς παράγοντες για τους ιδρυτές νεοφυών επιχειρήσεων.⁷¹

Γαλλία-Παρίσι

Η Γαλλία έχει ένα δυναμικό και καλά αναπτυγμένο startup οικοσύστημα, το οποίο ωστόσο παραμένει ιδιαίτερα συγκεντρωμένο γεωγραφικά. Σύμφωνα με την Έκθεση State of EU Tech 2022, η Γαλλία είναι, μετά τη Γερμανία, το 2ο κράτος μέλος της ΕΕ με τον υψηλότερο αριθμό των ευρωπαϊκών tech-εταιρειών που ξεπερνούν το 1 δισεκατομμύριο δολάρια ΗΠΑ, ή "μονόκερων". Ο αριθμός των γαλλικών μονόκερων

---

⁷¹ StartupBlink (2023) *Global Startup Ecosystem Index 2023*. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).

είναι πραγματικά μια επιτυχία για τη χώρα και ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος αυτών των επιτευγμάτων θα πρέπει να μεταφραστεί σε μεγαλύτερο αριθμό ξένων επενδύσεων. Άλλωστε, η κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο το οικοσύστημα να παράγει άλλους 10 μονόκερους μέχρι το 2025, τρεις από τους οποίους αναμένεται να είναι στον κλάδο της κυβερνοασφάλειας. Η Γαλλία έχει ορίσει και άλλους φιλόδοξους στόχους, όπως αναφέρεται στο σχέδιό της "Γαλλία 2030", το οποίο καθορίζει επίσης την επενδυτική πορεία της χώρας.⁷²

Αυτό το ευνοϊκό περιβάλλον για τις startup συνδέεται κυρίως με την ικανότητα της χώρας να προσελκύει επενδυτές και, ιδιαίτερα, με την αυξανόμενη διαθεσιμότητα κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου τα τελευταία δέκα χρόνια. Οι επενδύσεις κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου ως ποσοστό του ΑΕΠ, έχουν υπερτριπλασιαστεί μεταξύ του 2010 και του 2021. Παρόλο που το οικοσύστημα των startup στη Γαλλία είναι πολύ δυναμικό και ενεργό, παραμένει συγκεντρωμένο κυρίως στην περιοχή του Παρισιού. Αυτό σημαίνει ότι η πλειονότητα των startup λειτουργούν και εδρεύουν στο Παρίσι. Σε αναλογία με τον πληθυσμό, η Γαλλία είναι ελάχιστα πάνω από το ευρωπαϊκό μέσο όταν πρόκειται για τον αριθμό των startup ανά 1 εκατομμύριο κατοίκους. Αυτό αντανακλά επίσης τις υφιστάμενες ανισότητες όσον αφορά τις επιδόσεις καινοτομίας στο εσωτερικό της χώρας, με πολλές περιφέρειες να υστερούν σε σχέση με την περιοχή της πρωτεύουσας.⁷³

Η Γαλλία αντιπροσωπεύει σχεδόν το 11% των συνολικών επενδύσεων κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου στην κλιματική τεχνολογία στην ΕΕ. Επιπλέον, η Γαλλία έχει τις λιγότερες ελλείψεις στην ΕΕ στον τομέα ειδικευμένου προσωπικού στην κατασκευή τεχνολογιών καθαρής ενέργειας. Παρά τη μεγάλη δημόσια υποστήριξη, μόνο το 29% των μικρών γαλλικών επιχειρήσεων έχουν επενδύσει περισσότερο από το 1% του τζίρου τους προκειμένου γίνουν πιο βιώσιμες και λιγότερο επιβαρυντικές για το περιβάλλον. Ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ είναι 40%. Παρ' όλα αυτά, υπήρξε αυξητική τάση στα επιχειρηματικά κεφάλαια κινδύνου κλιματικής τεχνολογίας που επενδύονται σε startups και scaleups (6% το 2021 έναντι 4,2% το 2020 ως ποσοστό του συνόλου των επιχειρηματικών κεφαλαίων που επενδύονται στη Γαλλία). Οι επενδύσεις αυτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ έρευνας&καινοτομίας και αγοράς, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.⁷⁴

---

⁷² StartupBlink (2023) *Global Startup Ecosystem Index 2023*. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).

⁷³ European Commission (2023) *2023 Country Report - France*. Available at: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-06/ip234_en.pdf (Accessed: 21 February 2024).

⁷⁴ Ibid

Οι startups στη Γαλλία εντοπίζονται σε πολλούς τομείς, όπως το λογισμικό ως υπηρεσία (21,4%). Στους τομείς της εκπαίδευσης (7,1%, έναντι 3,5% του μέσου όρου της ΕΕ) και των πράσινων τεχνολογιών (7,1%, έναντι 6,4% του μέσου όρου της ΕΕ). Οι γαλλικές νεοφυείς επιχειρήσεις απασχολούν σήμερα 17,1 άτομα (έναντι 12,85 του μέσου όρου της ΕΕ) και σχεδιάζουν να δημιουργήσουν 9,8 επιπλέον θέσεις εργασίας εντός των επόμενων 12 μηνών. Πολλές γαλλικές startups παράγουν έσοδα εξ ολοκλήρου μέσω business-to-business (60,9%) και κυρίως εντός της ευρωζώνης (71,0%). Το ποσοστό των εσόδων που δημιουργείται στις ΗΠΑ (13,9%) είναι για παράδειγμα υψηλότερο από εκείνο άλλων ευρωπαϊκών χωρών (8,9%).⁷⁵

Υποστήριξη και χρηματοδότηση των startups

Ο δημόσιος τομέας της Γαλλίας εμπλέκεται ενεργά σε θέματα που αφορούν την ανάπτυξη των τοπικών οικοσυστημάτων νεοφυών επιχειρήσεων. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της χώρας συμμετέχει άμεσα στις προσπάθειες προώθησης και ανάπτυξης του startup οικοσυστήματος.

Η La French Tech είναι μια δημόσια διοίκηση που φέρνει σε επαφή startups, επενδυτές, φορείς χάραξης πολιτικής και οργανισμούς. Αποτελείται από μια εθνική ομάδα και ένα δίκτυο French Tech για την υλοποίηση όλων των δράσεων της. Μέσω της La French Tech, η κυβέρνηση θέσπισε το πρόγραμμα French Tech Next 40/120. Αυτό προσφέρει υποστήριξη σε γαλλικές scaleup επιχειρήσεις με τη δυνατότητα να γίνουν παγκόσμιοι ηγέτες της τεχνολογίας. Πρόκειται για ένα κυβερνητικό πρόγραμμα στήριξης που απευθύνεται στις 120 πιο επιτυχημένες γαλλικές νεοφυείς επιχειρήσεις που έχουν τη δυνατότητα να γίνουν ηγέτες παγκόσμιας κλάσης. Για ένα έτος, λαμβάνουν υποστήριξη προσαρμοσμένη στις προκλήσεις τις αγορές εντός της Γαλλίας αλλά και στο εξωτερικό. Οι επιχειρήσεις αυτές δημιουργούν 30% περισσότερες θέσεις εργασίας ετησίως και σημείωσαν μέσο ρυθμό αύξησης των εσόδων τους κατά 158% τα τελευταία τρία χρόνια.⁷⁶

Τον Μάιο του 2019 η Γαλλική κυβέρνηση ψήφισε τον νόμο P.A.C.T.E., ο οποίος παρέχει στις γαλλικές εταιρείες τα μέσα για να αναπτυχθούν ταχύτερα και καλύτερα, χάρη στο βελτιστοποιημένο νομικό πλαίσιο. Το σχέδιο δράσης P.A.C.T.E., αντιμετωπίζει άμεσα τα νομικά διοικητικά βάρη, μειώνοντας τα εμπόδια για την επιτυχία και απλοποιώντας το

---

⁷⁵ Steigertahl, L. et al. (2018) EU Startup Monitor. Available at: <http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf> (Accessed: 20 February 2024).

⁷⁶ La French Tech (2023) FRENCH TECH NEXT40/120, Programme Class of 2023. Available at: https://www.welcometofrance.com/app/uploads/FT_DP_Next40-120_2023_VA_V5.pdf (Accessed: 20 February 2024).

ισχύον νομικό πλαίσιο, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που εκτείνεται από γραφειοκρατικές διευκολύνσεις έως την έλλειψη ιδίων κεφαλαίων.⁷⁷

Οι δημόσιες αρχές έχουν εισαγάγει διάφορα προγράμματα και εργαλεία που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της αρχικής χρηματοδότησης των νεοσύστατων επιχειρήσεων, πολλά από τα οποία εφαρμόζονται από την Bpifrance, ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, το οποίο μπορεί τόσο να επενδύσει όσο και να χρηματοδοτήσει το σχέδιο της εταιρείας. Το δάνειο για startups μπορούν να το διεκδικήσουν μικρές καινοτόμες επιχειρήσεις με λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ισολογισμό ή κύκλο εργασιών κάτω των 10 εκατομμυρίων ευρώ ηλικίας κάτω των 5 ετών, που έχουν λάβει δημόσια στήριξη για την καινοτομία. Το δάνειο κυμαίνεται μεταξύ 50.000 και 100.000 ευρώ. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID19, η Γαλλία ήταν η πρώτη μεγάλη ευρωπαϊκή χώρα που ανακοίνωσε ειδική στήριξη για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις της, ανακοινώνοντας ένα πρόγραμμα ενίσχυσης ύψους 4 δισ. ευρώ τον Μάρτιο του 2020, το οποίο στη συνέχεια αναπροσαρμόστηκε και βελτιώθηκε με νέα μέτρα και κεφάλαια, τα οποία διαχειρίζεται γενικά η δημόσια επενδυτική τράπεζα Bpifrance⁷⁸

Μια ακόμη πρωτοβουλία της French Tech και της Business France είναι η French Tech Visa ή οποία είναι μια απλουστευμένη διαδικασία αφιερωμένη στο γαλλικό tech-οικοσύστημα και επιτρέπει σε μη ευρωπαίους πολίτες να εγκατασταθούν στη Γαλλία. Η French Tech Visa είναι διαθέσιμη για 3 κατηγορίες ταλέντων στον τομέα της τεχνολογίας: εργαζόμενοι, ιδρυτές και επενδυτές. Δεδομένου ότι πολλές γαλλικές νεοφυείς επιχειρήσεις επιλέγουν να εργάζονται στα αγγλικά και να προσλαμβάνουν ξένα ταλέντα, η δεξαμενή των ταλέντων τεχνολογίας γίνεται όλο και πιο διεθνής. Συνεπώς, το εν λόγω σύστημα θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο μέλλον του γαλλικού startup οικοσυστήματος.⁷⁹

Υπάρχει επίσης το Paris Region Entreprises, ένας καταλύτης επιχειρήσεων και καινοτομίας στο οικοσύστημα. Επιπλέον, η Γαλλία φιλοξενεί το Station-F, το μεγαλύτερο campus νεοφυών επιχειρήσεων στον κόσμο.

Οι πρωτοβουλίες της γαλλικής κυβέρνησης που αποσκοπούν στην ενίσχυση των επενδύσεων σε νέα έργα υψηλού κινδύνου και στον εκσυγχρονισμό των ΜΜΕ φαίνεται να είναι χρήσιμες, όπως οι φορολογικές ελαφρύνσεις για τους επιχειρηματικούς αγγέλους που επανεπενδύουν κέρδη κεφαλαίου σε καινοτόμες επιχειρήσεις και η απλούστευση των διαδικασιών έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ωστόσο, οι

---

⁷⁷ Startup Portugal (2021) *France Startup Ecosystem Report*. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-france.pdf> (Accessed: 26 February 2024).

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ La French Tech (2023) French Tech Visa. Available at: <https://lafrenchtech.gouv.fr/en/come-work-in-france/french-tech-visa/> (Accessed: 21 February 2024).

άμεσες επενδύσεις σε startups που πραγματοποιούνται από τον δημόσιο τομέα φαίνεται να είναι σχετικά υψηλές σε σύγκριση με άλλα οικοσυστήματα. Παράδειγμα αποτελεί η κρατική τράπεζα Bpifrance.

Επιταχυντές και θερμοκοιτίδες

Υπάρχουν περίπου 240 θερμοκοιτίδες και 50 επιταχυντές στην Γαλλία, εκ των οποίων οι περισσότεροι εδρεύουν στο Παρίσι.⁸⁰

Κάποιοι από τους πιο γνωστούς επιταχυντές και θερμοκοιτίδες στην Γαλλία είναι:

- Station F
- 1Kubator
- Antler France Paris
- Entrepreneur First
- Techstars Paris Accelerator
- PlugAndPlay
- Ventech Paris
- Allianz Accelerator
- Look Forward Project Incubator Saint Denis, Paris

Προκλήσεις

Να σημειωθεί ότι παρόλες τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, το γαλλικό επιχειρηματικό περιβάλλον εξακολουθεί να υστερεί σαφώς σε σύγκριση με τα επιτεύγματα των επιχειρηματιών του. Οι σχετικά αυστηροί εργατικοί νόμοι και το χαμηλό επίπεδο γνώσης της αγγλικής γλώσσας παραμένουν εμπόδια στο δυναμικό ανάπτυξης του γαλλικού οικοσυστήματος για την επιτάχυνση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων.

Το 2023, το Παρίσι έπεσε τρεις θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη σύμφωνα με την Startup Genome, φτάνοντας στη #18 θέση, με αποτέλεσμα να βρεθεί κάτω από το Άμστερνταμ, έπειτα από χρόνια ύπαρξης ενός από τα κορυφαία ευρωπαϊκά startup οικοσυστήματα. Οι εταιρείες startup του Άμστερνταμ είχαν αξία 227 δισ. ευρώ εκείνη την περίοδο, με μεγαλύτερη αξία από τις startups που εδρεύουν στο Παρίσι και από αυτές που εδρεύουν στο Βερολίνο. Ωστόσο, τα δεδομένα συνεχώς αλλάζουν και

---

⁸⁰ Startup Portugal (2021) *France Startup Ecosystem Report*. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-france.pdf> (Accessed: 26 February 2024).

οικοσύστημα παραμένει ένα από τα κορυφαία στην Ευρώπη, διατηρώντας σημαντική θέση παρά την πτώση στην κατάταξη.

Διαφορές οικοσυστήματος ΗΠΑ- ΕΥΡΩΠΗ

Η αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (ΗΠΑ) είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο και αντιπροσωπεύει 325 εκατομμύρια άτομα και ένα ΑΕΠ 20 τρις. δολαρίων. Για τις ευρωπαϊκές startups που επιδιώκουν διεθνή ανάπτυξη, είναι ζωτικής σημασίας να εξετάσουν τις δυνατότητες στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι ΗΠΑ θεωρούνται γενικά σημείο αναφοράς όσον αφορά τις νεοφυείς επιχειρήσεις. Η Silicon Valley προσελκύει ποικίλους δημιουργούς τεχνολογικών καινοτομιών και αποτελεί ένα αναφορικό πρότυπο για πολλούς επιχειρηματίες, ωστόσο, δεν παύει να εγκυμονεί πολλούς κινδύνους. Εντούτοις, η εικόνα που επικρατεί για την αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών, είναι πολλές φορές λανθασμένη, καθώς αυτοί δεν λαμβάνονται υπόψιν. Στις ΗΠΑ, οι δημόσιες υπηρεσίες δεν παρέχουν επαρκή στήριξη στις startup επιχειρήσεις και συνήθως οι επιχειρηματίες αναζητούν στήριξη από ιδιωτικούς επενδυτές. Όπως καταδεικνύεται στην έκθεση "2018 Startup Outlook US Report", βλέπουμε ότι το σύστημα οικονομικής στήριξης στις ΗΠΑ προέρχεται από ιδιώτες επενδυτές και όχι από δημόσιους οργανισμούς, σε ύψος μέχρι και 78%. Ακόμη, οι ΗΠΑ δεν αποτελούν φορολογικό παράδεισο για τις νεοφυείς επιχειρήσεις όπως πολλοί θεωρούν, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες που θα αναλύσουμε στη συνέχεια. Οι νέες επιχειρήσεις υπόκεινται σε μια μικρή φορολογία με ανώτερο ύψος μέχρι 21%, αλλά αυτό μπορεί να διαφέρει από πολιτεία σε πολιτεία. Συνήθως οι επιχειρηματίες είναι αυτοί που αναλαμβάνουν το ρίσκο που αφορά όλους τους οικονομικούς κινδύνους σχετικά με τη δημιουργία της επιχείρησής τους. Αυτός ο οικονομικός κίνδυνος αντισταθμίζεται κατά κάποιον τρόπο από το γεγονός ότι οι αμοιβές για έναν επιχειρηματία στις ΗΠΑ είναι συνήθως είναι υψηλότερες σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες. Το φορολογικό σύστημα εξαρτάται επίσης από τη Πολιτεία στην οποία εδρεύει η εταιρεία.

Μια ακόμη σημαντική διαφορά μεταξύ των ΗΠΑ και της Ευρώπης είναι τα διοικητικά κόστη για τη δημιουργία μιας εταιρείας. Οι ΗΠΑ είναι μια πολύ διαδικαστική χώρα, με υψηλά διοικητικά κόστη και συχνά απαιτείται η συνδρομή ενός δικηγόρου, γεγονός που αυξάνει τα έξοδα της επιχείρησης. Στην Ευρώπη, οι διαδικασίες έχουν απλοποιηθεί και δεν απαιτείται η παρουσία δικηγόρου. Ωστόσο, η νομική υποστήριξη στις Ηνωμένες Πολιτείες συντελεί στη σημαντική μείωση του χρόνου που απαιτείται για την ολοκλήρωση των διοικητικών διαδικασιών σε σχέση με την Ευρώπη, με αποτέλεσμα η

ίδρυση μιας εταιρείας, από νομική άποψη, να διεκπεραιώνεται ευκολότερα στις ΗΠΑ.⁸¹⁸²

Ένα ακόμη πλεονέκτημα που έχουν οι startups που στη Silicon Valley σε σύγκριση με τις ευρωπαϊκές startups, είναι οι ευκαιρίες δικτύωσης (networking) καθώς εκεί εδρεύουν όλοι οι σημαντικοί συντελεστές της αγοράς. Η περιοχή προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες για επαγγελματική αλληλεπίδραση και συνεργασία μεταξύ διαφόρων επιχειρηματικών φορέων, οι οποίοι είναι πιο προσιτοί στις ΗΠΑ από ό,τι στην Ευρώπη, και αυτό είναι ένα γεγονός που ισχύει τόσο για τις startups όσο και για τις μεγάλες εταιρείες. Στην ευρωπαϊκή αγορά, οι μεγάλες εταιρείες δεν είναι τόσο πρόθυμες να συνεργαστούν με startups σε αντίθεση με την Αμερική. Εκεί, η εταιρική κουλτούρα ωθεί τις μεγάλες επιχειρήσεις να παραμένουν πρωτοπόρες σε θέματα καινοτομίας, δημιουργίας, ανάπτυξης προϊόντων και νέων επιχειρηματικών μοντέλων. Αυτή η τάση προωθεί τις συνεργασίες με μικρότερες δομές που προάγουν την καινοτομία. Η ίδρυση μιας νεοφυούς επιχείρησης στη Silicon Valley σημαίνει ότι έχει πολύ μεγαλύτερες ευκαιρίες να λάβει συμβουλές από μεγάλες εταιρείες, να έχει μεγαλύτερη προβολή και αναγνώριση στον τομέα που εξειδικεύεται και να έχει επιπλέον οφέλη όπως χώρους συνεργασίας (coworking spaces), τεχνογνωσία από ερευνητές, καθώς και πρόσβαση σε χρήσιμες πηγές που παρέχονται από άλλες εταιρείες.⁸³

Ακόμη, το κόστος πρόσληψης εργατικού δυναμικού στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι υψηλότερο από την Ευρώπη. Στην περίπτωση πρόσληψης συγκεκριμένων επαγγελματικών προφίλ, όπως μηχανικών, το κόστος μπορεί να είναι 20 έως 25% υψηλότερο σε σχέση με την Ευρώπη. Στην Ευρώπη, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Eurostat, το μέσο κόστος εργασίας ανά ώρα είναι 27,4 €, ενώ στις ΗΠΑ το ο μέσος όρος είναι περίπου 40 ευρώ ανά ώρα. Για τις startups, η πρόσληψη των κατάλληλων προφίλ με χαμηλότερο κόστος στις Ηνωμένες Πολιτείες μπορεί να αποτελεί πρόκληση. (αναφορά)

Το σκηνικό στην Ευρώπη είναι πιο πολύπλοκο. Σίγουρα δεν υπάρχει ένα απόλυτο κέντρο καινοτομίας όπως η Silicon Valley, που προσελκύει τους κορυφαίους και πιο φιλόδοξους επιχειρηματίες στον κόσμο για να ξεκινήσουν τις startup επιχειρήσεις, και όπου υπάρχει αφθονία κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου από επενδυτές πρόθυμους να χρηματοδοτήσουν επιχειρηματικές ιδέες που πιθανώς να ταράζουν τα νερά της αγοράς. Παρόλο το γεγονός ότι υπάρχει προηγμένη επιστήμη, φιλόδοξοι

---

⁸¹ Keliar, V. (2023) *Are Taxes Higher in the USA or Europe?* Available at: <https://alcor-bpo.com/are-taxes-higher-in-the-usa-or-europe/> (Accessed : 13 January 2024).

⁸² Enache, C. (2023) *Corporate tax rates around the world, 2022*, Tax Foundation. Available at: <https://taxfoundation.org/data/all/global/corporate-tax-rates-by-country-2022/> (Accessed: 08 January 2024).

⁸³ Mialik, E. (2022) *Why is Silicon Valley a startup heaven?*, IPG. Available at: <https://ipgsf.com/why-is-silicon-valley-a-startup-heaven/> (Accessed: 08 January 2024).

επιχειρηματίες που ξεκινούν επιχειρήσεις (αν και ίσως όχι μεγάλος αριθμός) και παγκόσμιοι ηγέτες στην βιομηχανία των αυτοκινήτων, της ενέργειας, των βιοεπιτημάτων, της ρομποτικής και των εργαλειομηχανών, υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης στοιχεία στον Ευρωπαϊκό χώρο έρευνας και καινοτομίας. Ένα απλούστερο κανονιστικό περιβάλλον, μια ευρύτερη διαθεσιμότητα επιχειρηματικών κεφαλαίων κινδύνου και μεγαλύτερη ανοχή στον κίνδυνο και την αλλαγή που θα ενίσχυαν σημαντικά το οικοσύστημα startup στην Ευρώπη. Αν και υπάρχουν αυξανόμενοι πυρήνες καινοτομίας γύρω από το Λονδίνο, το Δουβλίνο, το Βερολίνο και το Παρίσι, είναι απίθανο να δημιουργηθεί ένα οικοσύστημα όπως αυτό της Silicon Valley στο κοντινό μέλλον.

Η Ευρώπη υπολείπεται προφανώς των Ηνωμένων Πολιτειών όσον αφορά τη διαθεσιμότητα επιχειρηματικών κεφαλαίων, παράγοντας που επέτρεψε στις ΗΠΑ να αναδείξουν ορισμένες startup επιχειρήσεις σε παγκόσμιους πρωτοπόρους. Όταν οι startup εξασφαλίζουν χρηματοδότηση μέσω κεφαλαίων κινδύνου, οι επιπτώσεις σε περίπτωση πτώχευσης, είναι λιγότερο σοβαρές, σε αντίθεση με τις startup οι οποίες λαμβάνουν χρηματοδότηση μέσω τραπεζικού δανείου. Ενώ στην Αμερική συνήθως χρειάζεται λιγότερο από ένα έτος για να εξοφληθεί ένα δάνειο, στην Ισπανία χρειάζεται κατά μέσο όρο 2 χρόνια, στη Γερμανία 6 χρόνια και στη Γαλλία 9 χρόνια⁸⁴. Οι Αμερικάνοι επενδυτές είναι πολύ πιο πρόθυμοι να επενδύσουν χρήματα και ως εκ τούτου, οι μεγάλες αποδόσεις των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου ενίσχυσαν τον ανταγωνισμό και διαμόρφωσαν το σημερινό ευνοϊκό οικοσύστημα για τις startups στις ΗΠΑ. Στο αρχικό στάδιο της χρηματοδότησης, οι Αμερικάνοι και οι Ευρωπαίοι επενδυτές κεφαλαίων έχουν διαφορετικά κίνητρα. Στις ΗΠΑ, οι επενδυτές εστιάζουν σε εταιρείες με πιθανότητα επιτυχίας, ενώ στην Ευρώπη επενδύουν όταν μια εταιρεία έχει ήδη επιτύχει. Ο φόβος στις ΗΠΑ έγκειται στην απώλεια «μεγάλων» επενδυτικών ευκαιριών, ενώ ο φόβος στην Ευρωπαϊκή αγορά είναι η πιθανή αποτυχία. Η διαφορά αυτή επηρεάζει την ανάλυση και την προσέγγιση των επενδύσεων, με τους Αμερικανούς επενδυτές να επικεντρώνονται στη δυναμική της αγοράς, την ομάδα ιδρυτών και το προϊόν, ενώ οι Ευρωπαίοι επενδυτές ζητούν πλήρη επιχειρηματική στρατηγική και επιτυχημένα σενάρια προβλέψεων. Σύμφωνα με το Global Entrepreneurship Monitor (GEM), η μικρή ανοχή επιχειρηματικού κινδύνου, ή έλλειψη επιχειρηματικής σκέψης και ο φόβος αποτυχίας είναι μερικοί από τους βασικούς παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματικότητα στην Αυστρία.⁸⁵

---

⁸⁴ Alba, S. (2023) *Why in Europe isn't there any Silicon Valley?* Available at : <https://medium.com/@tiosimpa/why-in-europe-isnt-there-any-silicon-valley-74eab0f87e4c> (Accessed: 18 January 2024).

⁸⁵ Ezell, S., Marxgut, P. (2015) 'Comparing American and European Innovation Cultures', pp. 157–199. Available at: <https://www2.itif.org/2015-comparing-american-european-innovation-cultures.pdf> (Accessed: 19 January 2024).

Μια ακόμη σημαντική επισήμανση, που αξίζει να τονιστεί είναι πως η οικονομία, ο πολιτισμός και η γλώσσα στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι κυρίως ομοιογενείς, ενώ στην Ευρώπη υπάρχει μια σύνθεση ποικιλόμορφων πολιτισμών, γλωσσών και πολιτικών. Η ικανότητα ανάπτυξης μιας startup σε έναν πολυπολιτισμικό περιβάλλον αποτελεί ήδη ένα πλεονέκτημα για τη διεθνή ανάπτυξη της, καθιστώντας την ευρωπαϊκή αγορά ελκυστική. Παρόλα αυτά το οικοσύστημα των ΗΠΑ παραμένει σημαντικά πιο ανεπτυγμένο.

Είναι σημαντικό ωστόσο να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια το σκηνικό για τις startup επιχειρήσεις έχει βελτιωθεί σημαντικά. Υπάρχουν αρκετές περιοχές στην Ευρώπη που εργάζονται για τη δημιουργία ενός ακμάζοντος τεχνολογικού οικοσυστήματος. Για παράδειγμα, πόλεις όπως το Λονδίνο, το Βερολίνο και το Παρίσι έχουν μεγάλες και αναπτυσσόμενες τεχνολογικές σκηνές, ενώ υπάρχουν επίσης πολλά μικρότερα τεχνολογικά κέντρα σε όλη την ήπειρο. Επιπλέον, η ΕΕ έχει επενδύσει σε πρωτοβουλίες όπως η στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά και το Horizon 2020 για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας σε ολόκληρη την περιοχή. Σε χώρες όπως το Βέλγιο, ακόμη και η Ιταλία και η Ισπανία, τα επενδυτικά κεφάλαια για τεχνολογικές νεοφυείς επιχειρήσεις έχουν αυξηθεί εκθετικά τα τελευταία χρόνια.⁸⁶

---

⁸⁶ Alba, S. (2023) *Why in Europe isn't there any Silicon Valley?* Available at : <https://medium.com/@tiosimpa/why-in-europe-isnt-there-any-silicon-valley-74eab0f87e4c> (Accessed : 18 January 2024).

Επίλογος

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να καταγράψει και να ελέγξει θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με τους παράγοντες επιτυχίας που ενθαρρύνουν τη δημιουργία startup επιχειρήσεων στα κορυφαία startup οικοσυστήματα της Ευρώπης. Η πρόσβαση στις διάφορες μορφές χρηματοδότησης, το πολιτικό και πολιτιστικό υπόβαθρο και η συνολική στάση των χωρών απέναντι στην επιχειρηματικότητα είναι μερικοί από τους παράγοντες επιτυχίας που ευνοούν την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού startup οικοσυστήματος. Συνολικά, τα κύρια ευρήματα δείχνουν ότι το Λονδίνο διαθέτει ένα ισχυρό οικοσύστημα με αρκετές ευκαιρίες για τις startups, ενώ το Παρίσι και το Βερολίνο δεν παρέχουν τις ίδιες δυνατότητες, ωστόσο κατέχουν τα πιο μεγάλα και σημαντικά οικοσυστήματα στην Ευρώπη μετά από αυτό του Λονδίνου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν θέσει ως στόχο την διαμόρφωση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις τεχνολογικές startups, δημιουργώντας ευκαιρίες και εξασφαλίζοντας ένα βιώσιμο και ακμάζον ψηφιακό τοπίο. Η ΕΕ πιστεύει ανεπιφύλακτα ότι οι startups, με καινοτόμες και ψηφιακές τεχνολογίες, είναι ζωτικής σημασίας για τη ανταγωνιστικότητα της και αποτελούν βασικό παράγοντα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας. Οι startups της Ευρώπης, κατέχουν σημαντικό ρόλο για την ήπειρο, και η ανάπτυξή τους είναι εμφανής και ταχύτατη.

Αναντίρρητα, η Ευρώπη αποτελεί ένα από τα κορυφαία οικοσυστήματα παγκοσμίως ωστόσο υπολείπεται προφανώς των Ηνωμένων Πολιτειών και θα απαιτηθεί σημαντική προσπάθεια και χρόνος προκειμένου να φτάσει στο σημείο να το ανταγωνίζεται.

Βιβλιογραφία

1. Aicep Portugal Global (2023) German Startup Ecosystem Welcome Guide 2023. Available at: <https://www.portugalexporta.pt/sites/default/files/2023-11/german-startup-ecosystem-welcome-guide-2023.pdf> (Accessed: 30 January 2024).
2. Alba, S. (2023) Why in Europe isn't there any Silicon Valley? Available at : <https://medium.com/@tiosimpa/why-in-europe-isnt-there-any-silicon-valley-74eab0f87e4c> (Accessed: 18 January 2024).
3. Atomico, Slush, Orrick, (2023). The State of European Tech, TFL states of the art. Available at: <https://www.investeurope.eu/media/7424/atomico-state-of-european-tech-report-2023.pdf> (Accessed: 1 March 2024).
4. Basso, A., Baltar, E., Andonova, E., (2018) 'Startup Innovation Ecosystems in Southern Europe', European Commission, Brussels, JRC113872. Available at: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/sites/default/files/jrc113872-startup_ecosystems_in_southern_europe_en.pdf (Accessed: 3 March 2024).
5. Bormans, J. et al. EUROPEAN STARTUP MONITOR 2019/2020. tech. European Startup Monitor, pp. 1–38. Available at: https://www.europeanstartupmonitor2019.eu/EuropeanStartupMonitor2019_2020_21_02_2020-1.pdf
6. Calopa, M.K., Horvat, J., Lalic, M. (2014) 'Analysis of financing sources for startup companies', Management: Journal of Contemporary Management, Issues 19, pp. 19-44. Available at: <https://hrcak.srce.hr/file/196722> (Accessed: 15 January 2024).
7. Dauchert, H., Garzik, L. (2022) 'Berlin Innovation System', in: Garzik, L. (eds) Successful Innovation Systems. Future of Business and Finance. Springer, Cham, pp. 101-126. Available at: https://doi.org/10.1007/978-3-030-80639-2_7. (Accessed: 20 February 2024).
8. Enache, C. (2023) Corporate tax rates around the world, 2022, Tax Foundation. Available at: <https://taxfoundation.org/data/all/global/corporate-tax-rates-by-country-2022/> (Accessed: 08 January 2024).
9. Enterprise Europe Network (nd) Horizon 2020. Available at: <https://www.een.gr/orizontas-2020>
10. European Commission (2016) Europe's next leaders: the Start-up and Scale-up Initiative. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2016%3A733%3AFIN> (Accessed: 25 January 2024).
11. European Commission (2022) COSME 2014-2020 Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs 2019 Monitoring Report. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0527> (Accessed: 27 February 2024).

12. European Commission (2023) 2023 Country Report - France. Available at: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-06/ip234_en.pdf (Accessed: 21 February 2024).
13. European Commission (2024) Ex post evaluation of Horizon 2020, the EU framework programme for research and innovation. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0049> (Accessed: 27 February 2024).
14. European Commission (nd) Crowdfunding explained. Available at: https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/guide-crowdfunding/what-crowdfunding/crowdfunding-explained_en.
15. European Commission (nd) Startup Nations Standard. Available at: [SNS-declaration.pdf](https://startupnationsstandard.eu/SNS-declaration.pdf) (startupnationsstandard.eu) (Accessed: 27 February 2024).
16. European Innovation Council (2024) EIC Accelerator. Available at: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en.
17. European Investment Fund (2023) European Tech Champions Initiative celebrates one-year anniversary with €1 billion of investments. Available at: https://www.eif.org/what_we_do/equity/news/2024/european-tech-champions-initiative-celebrates-one-year-anniversary-with-1-billion-of-investments.htm (Accessed: 25 February 2024).
18. Ezell, S., Marxgut, P. (2015) 'Comparing American and European Innovation Cultures', pp. 157–199. Available at: <https://www2.itif.org/2015-comparing-american-european-innovation-cultures.pdf> (Accessed: 19 January 2024).
19. Ganti, A. (2023) Angel investor definition and how it works, Investopedia. Available at: <https://www.investopedia.com/terms/a/angelinvestor.asp> (Accessed: 08 January 2024).
20. German Startups Association. Available at: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/03/esm_final_WEB.pdf (Accessed: 02 January 2024).
21. Herrmann, B.L. & Gauthier, J.F. & Holtschke, D. et al. (2012) The Startup Ecosystem Report
22. HM Revenue & Customs (2017) Apply to use the Seed Enterprise Investment Scheme to raise money for your company, GOV.UK. Available at: <https://www.gov.uk/guidance/venture-capital-schemes-apply-to-use-the-seed-enterprise-investment-scheme> (Accessed: 28 February 2024).
23. [https://www.gapinterdisciplinarity.org/res/articles/\(251-254\).pdf](https://www.gapinterdisciplinarity.org/res/articles/(251-254).pdf)
24. Hunady, J., Orviska, M., Pisar, P., (2019) 'What matters: The Formation of University Spin-offs in Europe', Business Systems Research, 10, pp. 138–152. Available at: doi:10.2478/bsrj-2019-0010.
25. Keliar, V. (2023) Are Taxes Higher in the USA or Europe? Available at: <https://alcor-bpo.com/are-taxes-higher-in-the-usa-or-europe/> (Accessed : 13 January 2024).
26. Knotts, T. L. (2011) 'The SBDC in the Classroom: Providing Experiential Learning Opportunities at Different Entrepreneurial Stages', Journal of Entrepreneurship Education, Volume 14, pp. 25-39. Available at: <https://www.abacademies.org/articles/jeevol142011.pdf> (Accessed: 15 January 2024)
27. Kollmann, T. et al. (2015) European Startup Monitor. Available at: (Accessed: 25 February 2024). https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/03/esm_final_WEB.pdf (Accessed: 25 February 2024).

28. La French Tech (2023) FRENCH TECH NEXT40/120, Programme Class of 2023. Available at: https://www.welcometofrance.com/app/uploads/FT_DP_Next40-120_2023_VA_V5.pdf (Accessed: 20 February 2024).
29. La French Tech (2023) French Tech Visa. Available at: <https://lafrenchtech.gouv.fr/en/come-work-in-france/french-tech-visa/> (Accessed: 21 February 2024).
30. Lee, T. (2015) What is a startup?, Tech in Asia - connecting Asia's startup ecosystem. Available at: <https://www.techinasia.com/what-is-startup-definition> (Accessed: 08 January 2024).
31. Lekashvili, E. & Bitsadze, M. (2021) Spin Offs activities and Technology Commercialization Policy at European Universities. 10.18690/978-961-286-464-4. Available at: https://www.researchgate.net/publication/352409388_Spin_Offs_activities_and_Technology_Commercialization_Policy_at_European_Universities (Accessed: 23 January 2024).
32. List of countries by GDP (nominal) (2024) Wikipedia. Available at: [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal)) (Accessed: 08 February 2024).
33. Mason, C., & Brown, R. (2014) Entrepreneurial ecosystems and growth oriented entrepreneurship. Available at: <https://www.oecd.org/cfe/leed/Entrepreneurial-ecosystems.pdf> (Accessed: 8 January 2024).
34. Mialik, E. (2022) Why is Silicon Valley a startup heaven?, IPG. Available at: <https://ipgsf.com/why-is-silicon-valley-a-startup-heaven/> (Accessed: 08 January 2024).
35. Moore, J.F., (1993) 'Predators and prey: a new ecology of competition', Harvard Business Review, 71 (3), pp. 75–86. Available at: https://www.researchgate.net/publication/13172133_Predators_and_Prey_A_New_Ecology_of_Competition (Accessed: 11 January 2024).
36. OECD/European Commission (2019), Policy brief on incubators and accelerators that support inclusive entrepreneurship, OECD SME and Entrepreneurship Papers, No. 13, OECD Publishing, Paris. Available at: <https://doi.org/10.1787/d7d81c23-en>.
37. Ries, E. (2011) The lean startup. Available at: <https://ia800509.us.archive.org/7/items/TheLeanStartupErickRies/The%20Lean%20Startup%20-%20Erick%20Ries.pdf> (Accessed: 7 January 2024).
38. Salamzadeh, A., Kawamorita Kesim, H. (2015) 'Startup Companies: Life Cycle and Challenges', SSRN Electronic Journal. Available at: doi:10.2139/ssrn.2628861 (Accessed: 20 January 2024).
39. Series, Compass.co.
40. Serwatka, A. (2018). Accelerators for startups in Europe. Copernican Journal of Finance & Accounting, 7(1), 67–81. <http://dx.doi.org/10.12775/CJFA.2018.005>
41. Skawińska, E., Zalewski, R.I., 2020. Success factors of startups in the EU-a comparative study. Sustainability (Switzerland) 12. doi:10.3390/su12198200
42. SOL Editorial Team (2024) London Startup Ecosystem - Ultimate Report 2024, Start-ups of London. Available at: <https://startupsoflondon.com/london-startup-ecosystem-ultimate-report/> (Accessed: 26 February 2024).

43. SOL Editorial Team (2024) London Startup Ecosystem - Ultimate Report 2024, Start-ups of London. Available at: <https://startupsoflondon.com/london-startup-ecosystem-ultimate-report/> (Accessed: 26 February 2024).
44. Startup Portugal (2021) France Startup Ecosystem Report. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-france.pdf> (Accessed: 26 February 2024).
45. Startup Portugal (2021) United Kingdom Startup Ecosystem Report. Available at: <https://startupportugal.com/wp-content/uploads/2022/01/GG-countryreport-uk.pdf> (Accessed: 26 February 2024).
46. StartupBlink (2023) Global Startup Ecosystem Index 2023. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).
47. StartupBlink (2023) Global Startup Ecosystem Index 2023. Available at: <https://www.startupsg.gov.sg/public/2023-06/Global%20Startup%20Ecosystem%20Index%202023-StartupBlink.pdf> (Accessed: 25 February 2024).
48. Steigertahl, L. et al. (2018) EU Startup Monitor. Available at: <http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf> (Accessed: 20 February 2024).
49. The Pre-Incubator: A Longitudinal Study of 10 Years of University Pre-Incubation in Wales. Available at: https://www.researchgate.net/publication/258183857_The_Pre-Incubator_A_Longitudinal_Study_of_10_Years_of_University_Pre-Incubation_in_Wales (Accessed: 20 January 2024).
50. Valcheva, K. (2023) 'Unleashing the Power of Innovation: The Transformative Role of SMEs in EU', *Journal of Management Sciences and Applications*, 2(1), pp. 162-168. Available at: <https://doi.org/10.37075/JOMSA.2023.1.1> (Accessed: 27 February 2024).
51. Vekić, A., Borocki, J., Đorđić, K., Cikota, O. (2022) 'European Startup Ecosystem as a Star of Economic Development', in: *Lecture Notes on Multidisciplinary Industrial Engineering*. Springer Nature, pp. 332–339. Available at: [doi:10.1007/978-3-030-97947-8_44](https://doi.org/10.1007/978-3-030-97947-8_44) (Accessed 29 February 2024).
52. What are some examples of venture capital investments? (2022) Titan. Available at: <https://www.titan.com/articles/venture-capital-example> (Accessed: 08 January 2024).
53. What is venture capital?: Silicon Valley Bank (nd) Silicon Valley Bank a Division of First Citizens Bank. Available at: <https://www.svb.com/startup-insights/vc-relations/what-is-venture-capital/> (Accessed: 09 January 2024).
54. Wöbken, H. (2022) BERLIN: STARTUP REPORT A 2022 overview of the state of the Berlin startup ecosystem, Berlin's Transition from a Global Startup to a Global Scaleup Ecosystem, startup genome Senate Department for Economics, Energy and Public Enterprises, Projekt Zukunft. Available at: https://ifse.de/Pdf/Projekt_Zukunft_Startup_Report_Berlin_IFSE_EN.pdf (Accessed: 25 January 2024).

55. Zinonos, Z. (2022) The Startup ecosystem in Cyprus: Success stories of SSEs. Available at: https://www.join2share.eu/getInformed/The_Startup_ecosystem_in_Cyprus_Success_stories_of_SSEs.pdf (Accessed: 15 January 2024).
56. Mason, M.K. Worldwide business start-ups, Worldwide Business Start-Ups - Global Entrepreneurship Monitor, GEM, ownership, SBA, international, developing countries. Available at: <https://www.moyak.com/papers/business-startups-entrepreneurs.html> (Accessed: 08 January 2024).